Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

серлО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхеьарчу Советан Министрий Советан орган

(«СЕЛТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газета арадуьл 1923 шера дехь ◆ ЕРА, 19 октябрь 1972 шо. ◆ № 190 (6202). Мах 2 кап.

ГУЙРЕ КХАШКА

Республикан совхозийн колхозийн кхашки сихбенна къахьегаш ба механизаторш. Гуйран балхаш доцццача хенна чаккхдахи гlерт уш. Гlизлавгаш, дуьга чуйина баьхнаб, хlаьта хьаж[illegible] а чуйина ала болах. Шекаран свекла а. Сонжачу 1 эзар гектар дуккхагlа дlайаьннаб свекла ухх шера. Хlинца кхаш леладерий кертера лехкаб ла из культура сихен йоэ ца сихи чуйина мекхаб.

Республикан 17 октябрь тlаьхьа 4956 гектара тlаьха чуьнай шекара свекла, ухх шера чуьш эзачох 88 процент.

Къьсттта дика вlаштlехьлаьххад шекара свекла чуьнарна балхаш Гудермеса районе. Планагlа 1536 гектара тlара чуьэна эзачи 1115 гектара тlаьха чуьнай хlанаде шекара свекла цу районе къахьегамхошо, и чуьэн эзачох 73 процент.

Дика хьехархакаш доьлаш болу беш ба шекара свекла чуьнарча Ачхой-Мартана района къахьегамхой а. 66 процент кхоачамаш шекара из культура чуьнарна плана.

Кхача тайнара да шекара свекла чуьнарш гlуллакхаш из культура кхаьара мертерхо Шалин Урус-Мартанан районашкаш. Ухх шера чуьна совеш хьаьнса кlелзига совгlа йолуш майна тlаьха мара чуьнйн цу районашкаш шекара свекла.

Республикан гlолла кхи а 3,5 эзар гектара тlаьха чуьэна эзаш и свекла. Хlаьта цунах дуккхагlа доле декъе Шалин Урус-Мартанан районашкаш кхочу.

ГУРАХЬ ЮЬ КУЛЬТУРАШ ДlАЕТ

164 эзар гектара тlа гурахь юь культураш хlайнйнай хlанаде республикан колхозашкаш совхозашкаш, и планагlа дlас эзаш йолчарех 38 процент. Ялта культураш 148 гектара тlа дlайийнай, уж хlинца план 64 процент кхочуш а бш.

Гурахь юь культураш дlайийна бовла гарга ба Ведана, Гудермеса, Магlалбика, Наурски, Ножай-Юрта, Шалла районашкара боахаман къахьегамхой. Гурахь юь культураш дlаеба хьакъоастамьех майда иттанаш ийс дакъе хlанийна баьннаб цу районий кхаш леладешаш.

Белгалдаьккха доагlа гурахь юь культураш дlаера дикагlа йола агротехнически хенаш тlахьийнаьга. Хlаьта республикан механизаторш хlанзачу тlехьагlа кхи и 27 гектара тlа дlас эзаш ба гурахь юь культураш. Цундаьа лакхье эза гурахь юь культураш дlаерши боахнича механизаторашна шоай балха [illegible] къьсттта Надтеречни, Наьсарни, Советски, Сунженски, Урус-Мартана, Шалла районашкаш.

ЗЯБА ЛАЬТТА АХАР

Вlаьста юь культураш дlаера дьякъоастадаьча лаьттах ахаран кlеззига дуккхагlа мара ахадац республикан хlанз а. Хlаьта зяба лаьтта аха йиш йола ха долгаш лехга доьлуш йоагlа. Геттаьа лоха и зяба лаьтта ахаран белха темпаш Грозненски, Ножай-Юрта, Урус-Мартана, Шалла районашкаш.

Хlанза гурахь цу дуккхагlа дока балхаш чаккхдаьцца зяба лаьтта ахара темпаш дикка лакхье йоаш болаш я республикан колхозашкаш совхозашкаш. Цу торонах бизан пайда эза я йоза.

ОКТЯБРА НОВКЪА ГlОЛЛА

[illegible]

— СОВЕТСКИ СОЮЗА КЪАХЬЕГАМХОЙ ПАРТЕ XXIV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЬЕЧА, ВАЙ ДАЬХЕН ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ОБОРОННИЙ ННЗ ЧlОАГlЕВЕЧА КЕРДА ХlАМАШ КАРАГlДАРЦА ВАЙ ГlАЛДОАЦ[illegible] ВАЙ СССР СОЮЗ ХЬАЯ 50 ШУ ДИЗАРЧ!

[illegible]

— МАРКСИЗМА - ЛЕНИНИЗМА ЗАЙРАХЬА ЮАЛ, КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ КУЛГАЛЦА — КОММУНИЗМА ЙОТАЛОНГА ДОЛЛИ!

(16 октябрерча «Правда» передовой).

ПЯТИЛЕТКА: ШОЛЛАГlА ШУ

ЧАКХДОАЛАШ ЛАТТ БАЛХАШ

Гурахь дуь алаташ дlадайна бовла боалх Ножай-Юрта района боахамий механизаторш. 2.800 гектара тlа алаташ дlадийнад цар хlанзале, плана 3085 гектар йолча. Минеральни органически удобренешца хьаьлдьча шинига дlадуш алат.

Сиха дикен гуйран балхаш чаккхдlара льрвача лаьа хьаькле лелаю «Путь к коммунизму» ахача, А. Шериповей XXII партсъездан цlерагlа колхозаша.

946 гектара тlа алаташ дlадийна баьннаб Асланбек Шерипова цlерагlа колхоза механизаторш, плана 1000 гектар мара йоацача. Царна тlехьа ца бусам балхаш ду вокх колхозий механизаторацна а.

Укх денешка алаташ дlадийна ирга района колхозаш.

Ш. ЧУНЧУРОВ,
парте бесшна управление начальник.

БlУБЕННА КЪАХЬЕГ

Дика вlаштlехьдаьхад гуйран балхаш Шелковской районга Ленина цlерагlа колхоза къахьегамхоша.

2.200 гектара тlа дlадийна баьннаб гурахь дуь алаташ цу колхоза механизаторш. 3000 гектара тlа дlаде лаьрхlад укхаза алат.

Агротехнически бокъонаш дlалетlхача бесса кийчдаь да дерригa лаьтта. Механизаторшта юкъе льрвача социалистически [illegible] тракториста коммуниста Хромых Ивана, Базин Леонида, Пономаренко Василе. Сиха 24—25 гектара тlа алат дlадуш царех хlаране, норма 15 гектар я.

Доза цlей уlаккачьлаьа дерригa кхашнара балхаш чаккхдаха доша денвад колхоза къахьегамхоша.

Б. ЭСМУРЗИЕВ.

ТРАКТОРИЙ ТАТАШ ДИЖАЦ

Сихбенна алатан дlадуьш ба Грозненски района боахамий механизаторш. 37.500 гектара тlа дlадийна баьннад кlан, мукх, мекх, хlаьта алат дlаде лаьрхlа дерригa лаьтта 44.170 гектар да.

Сихех дикех алаташ дlадерa боахамашта юкъе льрвача социалистически лаьхь хьаькле лелаш шоллагlча совхоза, 1-гlча Мая цlерагlча колхоза механизаторша.

1 Мая цlерагlча колхоза механизаторш 4.600 гектара тlа, шоллагlча совхоза механизаторш 2500 гектара тlа алаташ дlадийна баьннаб.

И. БОЙНО,
Грозненски парта бохамий управление парттора инструктор.

КИЙЧЪЯЬЯХА ХЬАЙБАЙ ПОМЕЩЕНЕШ

[illegible]

Кхача таймар [illegible] «Дружба» колхозе [illegible] «Кавказ» колхоза [illegible]

Керда транспортер вlашагlйоалара дlалхийта эзача хенал [illegible] сихьат хьалха вlашагlа а елда дlоттае мара ца [illegible] цар транспортеp.

— Масса дi декерге [illegible] транспортераш [illegible] товс? — хаттар деча.

[illegible]

Ферма [illegible] кхочам хургда Шидаева [illegible].

М. ХАМАТХАНОВ.

СОВЕТСКО-ЕГИПЕТСКИ ПЕРЕГОВОРАШ

16 октябре Кремле [illegible] дlаболабеар воахъоастаьта А. Н. Косыгиней Н. В. Подгорненей а официальни визитаца Советски Союзе венача Iарбий Республика Египта Премьер - Министра Азиз Сидкеча а юкъе.

Доттагlала хьалашка переговораш йолча хана дlа-юха дагабеллар советско - египетски гlуллакхий дешаех а хlаьта киттта Гаргарча Малхбоаленерча хьалах а шоаита хетачох.

Советски оагlонгахьара переговорашка дакъа лоацаш бар КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, КПСС ЦК секретарь Б. Н. Пономарев, СССР кхыча мехкашкарча гlуллакхий министр А. А. Громыко, СССР оборона министр Советски Союза маршал А. А. Гречко, арахьарча экономически бувзамашта йолча СССР Министрий Совета Пачхаьлакхен комитета председатель С. А. Скачков, АРЕ-ра СССР посол В. М. Виноградов, СССР МИД-а коллеге член М. Д. Сытенко.

Египетски оагlонгахьара переговорашка дакъа лаьцар премьер-министра заместителе, экономикан арахьарча торговлен министра Мухаммед Абдалла Марзабана, премьер - министра заместителе, чура гlуллакхий министра Мамдух Салема, оарцагlа разведка службе начальника Ахмед Исмаил Али, СССР-ерча АРЕ посола Яхья Абдель Кадера.

* * *

17 октябре Кремле дlахо хилар воахъоастаьта А. Н. Косыгиней Н. В. Подгорненей а Iарбий Республика Египта премьер - министра Азиз Сидкена а юкъера переговораш.

Доттагlала хьалашка переговораш йолча хана бокъонна дагаболаш бьлар советско - египетски гlуллакхаш дегlадоаладаба лехар [illegible] Гаргарча Малхбоаленерча хьалах шоаита хетачох. Хlаьта киттта цига бийлар шоаита а оагlонна хьемт долаш йола дуне хьалхьакъцта юкъера довзхlаме проблемаш а.

Вовр вlаштlехьбаьлар хиннача переговорий йтагах лаьцца цхьана [illegible] советско - египетски коммюнике [illegible]

ТАСС).

Л. Ф. ИЛЬИЧЕВИ В. С. ТОЛСТИКОВИ ПЕКИНЕ КХАЧАР

ПЕКИН, 17 октябрь. (ТАСС). Тахан Москвера укхаза юдакхачаб дозанех доле дешаш къоасхаде эча советско - китайски переговорашкача советски правительственни делегацин керте латта СССР кхыча мехкашкарча гlуллакхий министра заместитель Л. Ф. Ильичев КНР-ера СССР-а посол В. С. Толстиков.

Пекински аэропорте мехка цхьаьнакхетадаьча бар КНР кхыча мехкашкарча гlуллакхий министра заместитель Юй Чжань, Пекине а [illegible] предитовании боле социалистически [illegible] дипломатически векалаш.

ШИЙ БОЛХ ДlАХО БЕШ Я КОМИССИ

ВАШИНГТОН, 17 октябрь. (ТАСС). Укх шера май бетта Москве советски кулгалхошта США президента Р. Никсона юкъе хиннача переговорашка вlаштlехьбаьннача бартага хьежжа вlашагlъеллата, торговле дешаех йолча советско - американски комиссе шоллагlча сесси заседани хилар укхазе.

Комиссе заседани йолча хана лелийтlар шин мехка юкъе торговли соглашени ял еча переговорий хьакъехьа, лендлизах йола расчеташ хьоастаяр хьакъехьа, промышленни проектанка советско - американски дакъа лацар хьакъехьа, вlашин дlа а хьа а [illegible] тела хьакъехьа, лицензий, патентий, авторски бокъонаш, налогаш [illegible]

[illegible]

Комиссе балха юкъе дакъа лоацаш СССР арахьарча торговле министра Н. С. Патоличева, США торговле министра П. Питерсона, [illegible].

Комиссе хlахо шой болх бо а.

ЗАВОД-АВТОМАТ

Куйбышевски областерча Сокски карьероуправлене болх бе болаенай тlо оатт-хорча автоматизированни завод. Цо хlаре шера 1,4 миллион кубометр продукци тергья. Предприятера еррига процессаш — тlо башкар, атар, харжар, машинашкахьа автомобилашна транспорта тlа буттар — машинаша кхоачашъю. Цхьан пультера тlахьожаш доттабу агрегаташа бача балха. Заводе лелаеш 30 оператори болх [illegible] мара хургбац.

Предприятие ахьаьнза башкала [illegible] продукци дика хилар.

(ТАСС корр.)

АРЕ ПРЕМЬЕР-МИНИСТР АЗИЗ СИДКИ МОСКВЕ ВАР

16 октябре официальни визитаца Москве венав Iарбий Республика Египта Премьер-Министр Азиз Сидки.

Iарбий Республика Египта Советски Союзе пачхьалкхий [illegible] Внуковски аэродроме АРЕ правительствана керте латтачох кхеташа бар КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель Д. С. Полянский, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат Ю. В. Андропов, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, КПСС ЦК секретарь Б. Н. Пономарев, кхыйола официальни наь.

Наькъбахаршта юкъе аэродроме бар Советски Союзера АРЕ посол Яхья Абдель Кадер, египетски посольстве дипломатически болхлой.

Московски гlаланга бlувхара сийлахьа ха оттадаьа летти майлан тlа. Хан начальника Iарбий Республика Египта Премьер-Министра рапорт делар. Доттагlала долча шин мехка пачхьалкхий гимнаш йийкар.

Азиз Сидки А. Н. Косыгин [illegible] [illegible] тlахьа ахьуданкера гlолла тlахьбаьлар. [illegible] Москвера къахьегамхой [illegible].

АРЕ Премьер-Министрица цхьана Москве баьннаб Премьер-Министра заместитель, чура гlуллакхий министр Мамдух Салем, оарцагlа разведка службе начальник Ахмед Исмаил Али, тlеза министра хьалхара заместитель Абдель Кадер Хасан, кхыбараш.

(ТАСС).

РОССЕ АВТОНОМНИ РЕСПУБЛИКАШКА

ТАСС КОРРЕСПОНДЕНТАША ХОАМ БУ

ЦlАККХА ЙОВШ ЙОАЦА ТРАДИЦЕШ

ИЖЕВСК. Удмурте столицерча выставочни зале «Эрсий герза говзал» яха экспозици оттаьнай шерра хьокха. Московски Кремлерча Пачхьалкхан герзий палата фондашкарча бlаь совтlча экспонаташа хьажа баьхкараш хозийт дlаяхача халарчен хlаннарчен герзаш лерий балхаш.

Хlинзара спортивни чарахьийн герз хьокха оттадаьча ваадале террам тlеза Тулерчен Ижевскерчен говзанчаша хьаьча моделаша. Укхаза хьокха оттаь я Удмуртски АССР халкъа художника Л. М. Васова далла сурти догаш тlадола «ИТ-54» яха шолгоева топ. Лоаладаь вlашагlъдаьча дошох дотохи пайда а эзаш, догамаш дерашта юкъе эттаяя хьалхе но даьа металла тlа массе тайпара беснн доза догамаш. Герзий палата коллекцена юкъе хьачуйнай-ижевски пхьаро ма топ.

Пачхьалкхий дикала Знак' еннай хlоиз Ижевски механически заводо арахецача «ИЖ-25», «ИЖ-26», «ИЖ-26Е» яхача топий моделашта. Мехка эттаяа хьалха цу предприятие вlаштlехьдаьккхад тоаваш тlа промышленни догаш деь а.

«Герзий палатана — эрсий герза инаьний маина» лаьхеlа юлаехкие говзанчаша хьаьча «Тайфун-3» яхача спортивни топе тlа догаш дийд. «Советски спортсменаша тlехдаьнна доккхий толамаш даьхад ижевски тоаш кхуесаш. Мюнхене хиннача Олимпийски ловзаршка, масала, дошо медаль кхьчдей Яков Железняка. Конструкторашта хlанз дуккхагlа эрганьахха тоаьь «Урал-2» яхача тоаа модель оттаьнай.

Ю. КЕДРОВ.

ШИЙЛАЧА МЕХКАРА БАЬЦАДААРАШ

ЯКУТСК. Якутерча кхьча мотгаргашкарчуй хьалхагlа хул Усть-Нера яхача поселке бадача [illegible] доккхий метташ тlа керда [illegible] версаш. Хlаьта Усть-Нерай-и Къэнбеседарча [illegible] лаьхк — Оймякона гоггара [illegible] ма, тlаьий.

Уж Iалаша совхlаташ юкъу «Дружба» яхача совхоза баьцадаранг леладераш къайбеседарча поселке бадача наха шоаш. Оймяконски районерча общественни хlераш шу-шай доладьярчен огородашка бахача наха хlанз дуккха хlама ца эзаш бозаь кхоачамбу керда хьадоалача баьцадарашна.

Еррига а лаьрхlача шин эзар квадратни метр гаргга чура чакхи йола кленочни тепличкаш а хlанз районе. «Дружба» яхача совхозе шеьйрашта лаьрхlача хlара квадратни метр тlера 22 кило грамм нарсий йоахк. Уж[illegible] хlаь ахкха дика йоах къахьечга къехта шоаьта уж кхеераш а, хlаьта хьабаерша кхи дуккхагlа и лаьабу хьачаьем.

Лоерхlаме гlуллакх а хиннa дlаьттад Оймяконски районе огородаш леладенга. Лаьрхlа дела цу за гlуллакх «[illegible]» яхача комбината «Юбилейный» «Нельман» яхача прииски боахамаш профсоюзни организацаша. Цу поселкашка бахача наькха 60 процент гаргга цlа да теплицаш болаш. Царна тlаьннгай водопровод, электричество, йоакхе тьаьст-къаьсте системаш оттаьнай. Приискай кулгалхошна профсоюзни комитеташна цхьана баьцадаараш леладерашта автотранспорт тел яетта лаьтте, удобренеш, гlишлой материалаш тlаувза йиш хилийтар дуььа. Мах беча организацешка, бахача наха баьцадараш юал магагlа а хьажаш. Цу тlелахь, целлелиттанов паьнк, йорашта [illegible] кхаьгаш, шлангаш ихьх. Запхочни мехаех эшача баьцадараш кхоадола дакъе мах беча организацешка, столовешка доаа.

Шо-шоашта баьцадараш кхелдей комиссеш [illegible], торсамашта далла коранех [illegible] цlаз [illegible] деттаи кул хорбазешта ябаккхаш.

Д. БУБЯКИН.

РЕСПУБЛИКА ЖУРНАЛИСТИЙ СОЮЗА ПРАВЛЕНЕ III ПЛЕНУМ

Селхан Грозне КПСС обкома политически дешара цlагlа хилар республика журналистий Союза III пленум.

Пленумо ла а дийслар дийца а дийнар ер дешаш:

1. «Заветы Ильича» газета журналисташ СССР хьалоа Нохч-Гlалгlайчоа автономи кхайкаьхи 50 шу дизарга кийчо яр мицца дуар (доклад яьр — газета редактор П. Г. Ищенецкий).

2. Журналистий профессиональни говзал лакхъера хьакъехьарча телеступе юкхьенцарча организацешке балхах (доклад яьр телевидене студе юкхьенцарча организацешке секретарь В. А. Горемыкин).

Пленех къамьлаш дир: Н. А. Лыкорес — «Хлиш» дуккхатиракхий газета редактора, Н. С. Астахова — «Красное знамя» Гудермески городской газета редактора заместителa, А. А. Карандина «Терская правда» районии газета редактора, Ю. А. Айдаева — «Ленинан некъ» газета редактора заместителa, И. И. Гвоздикова — «Грозненский рабочий» газета редактора заместителa, П. П. Попова — республикански радио редактора, С. М. Тасуева — «Ленинан некъ» газета письмой отдела заведующе, В. К. Валяскинова — «Грозненский рабочий» газета редактора, республика журналистий Союза председателa.

Шина а дешах соцам тlайийдар правлене пленумо.

Партийни балха ваха хиларца республика журналистий Союза правлене председателa заместителa доккхарех мукъаьалийтар А. А. Минаев. Правлене председателa заместителалла хаьржаб Б. Г. Габисов — «Ленинан некъ» газета редактор. Цеке ваха хиларца правлене секретара доккхарех мукъаьалийтар Л. А. Виппров. Вера членаллех правлене секретарaллех хаьржаб Х. М. Галаев — республикански радио керттера редактор, бюро членалла кертта хаьржаб М. С. Таниев — «Путь коммунизма» районии газета редактор.

Пленума балха юкъе дакъа лаьцар журналистий юкхьенцарча организацей секретараша, районии дуккхатиражни газетий редакторашка, республикански газетий, телевиденей, радио, [illegible] [illegible] векалаша.

ПАРТДОКУМЕНТАШ ХУВЦА КИЙЧО Ю

ЦӀЕНХАШТТА ГӀУЛАКХ ОТТАДАЬЧА ХЬАЛАШКА

Ал шу гергга ю яьнай «Партийни документаш хуьцарах» болу КПСС ЦК майски Пленума сацам араяьлла. Цу хана дина парте захаре хургдолчу цу доакхӀамечу гӀулакха леррига кийчо яр дукха белтала болх баьб Грозненски городской партийни организаце. Из дика хьагу дуккъал Заводской районца партийни организаце цу хьакьехь баьча балхага хьежача.

КПСС ЦК майски Пленума балха итогаш юкъиш парте районни комитета пленуме юкхьанлерча партийни организацей собранеши чакхъяьхай. Хургдолча партийни документаш хуцаре эча кийчо доахамболаш йола мероприятеш оттайир цига. ХӀара тӀаргӀентта уж кхоачаенъеш ба районе коммунисташ.

ЛоархӀам а беш белгалде деагӀа, партийни документаш хувцара бу бераига болх парте чура вахар массе арӀоанлахьара дӀайдар, партийни ялладе формаши методаши [illegible] коммунистий дезал ййдара, цаха юкъе бу идейно кхетамем организаторски балха боерам лаккбаьа тӀабевзаболь дехабелга. ХӀаьта цу деоагӀе къахьегамо коллективашка парте я хӀара коммуниста а лоархӀам айбу, цар СССР-и Нохч-ГӀалгӀайчен автономни хьаль 50 шу дизара сийна лиеттаю яхь дешна шераргӀа вежаш латт.

Ийс бетта балха итогаш йича гучадаьлар Заводской районе промышленносто Даьхенна сиша продукция планагӀа лаьрхӀачул 3,8 миллион сом тӀех хиниьлга.

Цох хоаргда хургдолча партийни документаш хувцара хетаьб партийни собранеш коммунисташ пятилетка планаши юбилейни социалистически декхарашш кхоачашдара оарцаргӀоахаш хила еза а КПСС ЦК рекомендацеш укказа вахаре кхоачашъеш йолга.

ХӀаьта, алааза дергдац, уж совнаш чакхъяххариц а. Район бӀарчча хьайцача 84 процент коммунисташ тӀаболаш а, преней хӀара ядлагӀчо хьаьдьа дец а чакхъялар уж. ХӀаьз мел зхар цу КПСС ЦК Пленума сацами цу собранешка тӀадийь рагӀйадши цига тӀа цу хиннача коммунисташка дӀайовзайтара. Из дара дублировании собранеш ю, хӀаьта уж а йиш йоацача хӀараннеш къастъастал гучаяьлаш беседаш ю.

Иштта, масала, Н. Анисимова цӀерагӀа Новогрозненски нефхьаьтта чаккдоаккхача заводе цу дешо тетаьча собране 80 процент коммунисташ мара бецар. Бакъда цул тӀехьагӀа партконой цхай партбюрошы боагӀаш бола болх бар баьхан дола хургдола партийни документаш хувцара дувзадена декхараш бевригача коммунисташка дӀадовзийтар. Е хьаьндогхьа вай ГрозНИИ партийни организаци. Укхаза цу гӀулакха кетаяь эча собране 77 процент коммунисташ мара тӀабелар хӀаьта хӀай на дош дӀадовзийтараш 95 процент ба.

«Терек» яхача фирма парторганизаце хиннача собране тӀаьбахна не могаш бисар пенсионераш бола массехх ха вика коммунист. Царех лаьца дош дийцар парткома заседане, хӀаьта цига парткома хӀара член декхарейда вер уж коммунисташ баьхача дӀа а ухан цхьа беседаш е а. нагахьа сацна цу предложенеши замечанеш хула уж кӀеззъе а. ХӀаьта парткома секретарь нов. Федюшкин шоай предприятеь вер ветеран ваьча вовзача хилар. Цул тӀехьагӀа парткома хӀара члено шоаш ала беседаш отчет лужа заседани йина цига. Къаьнача коммунистийна къамаьлат деча хана дукха пайдане хӀамаш гучадалааде. Пенсионераш бола коммунисташ раьза бацар коллектива планашта гӀулакхашташ доагӀабоахаш ца хилар. Цига гучадаьлар къахьегама ветераний совето цкй болх мелбаьлга, ТӀаккха парткоме вийхир цу совета председатель, КПСС член нов. Секретарь. Партконой член боагӀаш бола бера цунна, совета болх тоабелга хьа а лехаш. Нов. Секретарэ ший критика нийса а лоархӀа, парткома балха хьакъехь шиъ замечанеш а йир. Цо дийцар, совете чубоагӀа мах массехх шера ца цийталга, хӀаьта дӀайвх цхьаберши цӀаьнгаш дийна бац, вожжи яттара къабалаша из болх хьабе могаргдолаш бац. ХӀаьз цу совете керда из болх бутувоболо нах харжаб. Вай мехка хургйола лоархӀаме событеш: хургдола партдокументаш хувцаргвла СССР-и Нохч-ГӀалгӀайчен автономни ах бӀаьнашт шу луза юбилеш белгалдоахилган кеучана хувцаш цу совета балха план оттаьй.

Партдокументаш хувцара кийчо эча хана лоархӀаме да КПСС ЦК-ас могадь ма хилара хӀара коммунистана индивидуальни беседаш елга. Уж чакхйоаш парторганизацешка а райкомашка а. Цу тайпара беседаш е лаьоадӀад райкомо 1700 коммунистана. Парторганизацешка хӀаьзле цу тайпара беседаш вий 800 коммунистица, райкоме — 10-на. Уж беседаш ю партийни взыскани йолча, къахьегамах производственни дисциплина телхаеча, наргӀа хаац гӀулакхаш деладечон общественни вахаре ладаьар тойтачон коммунисташа.

Масехк масал доаладерга вай. ГрозНИИ парткоме тӀевийхар коммунист нов. Сафина. Из пенса вахха дукха ха яц. СалаӀа вахале хьа цу парторганизаце яхара хьийраеча новкъостех лоархӀаш вера. Парторганизаце вахаш юстаре валарах бехи а боаккхаш керде хархача партоупоргӀаца новкъостал деага дийхар цунгара парткома секретара нов. Волков. Из гӀулахх чӀоаргӀа раьза хиннадӀатӀейшер шийне пенсиолера. Цул тӀехьагӀа дукха ха алалехьа ГрозНИИ къьан вехе «Коммунистий хьинна вийлелга — хургдола партдокументаш хувцарна дуззадена хтара лоархӀамера декхар» яхар дош дувцаш собрания хилар. Из кийчъеча хьинаре дешьа доагӀаш хилар нов. Сафина. Цу собрание лоархӀам анга дешна къамаьл а боххьа болх чакхбоаккхача хӀаране доацача дукъех лаьца дийра, цига хӀара коммуниста балха плана юкъера доагӀа къаьстта лаьз гӀулакх тӀадиллларак е но из шийна хьатӀахьарах латт.

Бакъда моттигаш нийслу, хьалха лелаало еш дикна коммунисташ хӀанз а хайра хӀама ца лешт бусеш. Цу тайпарча коммунисташа цӀенхашттта бехк бу, доагӀаш хилча уж партера дӀа а бохь. Иштта, массехказ Н. Анисимова цӀерагӀа Новогрозненски нефхидаьтта чаккхдоаккхача завода партконе тӀабийха хилар партсобрание ца ухаи хиндаьла хьийсаш дӀа ца телен. Билетова Дидовал. ТӀаккха а шеи бовдаш биса уж хӀанз партера дӀабаьхаб.

Коммунисташца эча индивидуальни беседай учет лелаю. Цар къ замечанеш предложенеш къоастаю, тӀаккха цар дӀадехараш кхоачашду. ХӀаьта коммунисташца беседа еш цунна ешна рекомендацеш партбюрона, парторганизацешта дӀайовзийт. Цар уж кхоачашйой хьожаш тӀадьоман лоаттабу.

Парте райкома бюрос хургдола партдокументаш хувцара «Грознефтехимремонтстрой» треста, вӀашаргӀтехача ТЭЦ-а, Н. Анисимова цӀерагӀа Новогрозненска нехкдаьтта чакхдоаккхача завода парторганизацешка беча кийчон балхах лаьца дош дийцад. Чакхъяьхьхай «В. И. Ленина балха ваьдегиальность лелаярад» яхача темах Ӏалман-практически конференца, партийни строительствех лаьца лекцей цикл еш.

Райкома бюрос оттаний хӀара юкъхьанцарча парторганизацие партдокументаш хувцаргдола ха балгалъеш йола планграфик. Хьа а хорма инстоуктаж хьй ца болх бера белгалбаьча коммунисташа. Коммунистий учетни карточкашка йола даннеш нийса йий хьожаш тоххам баьб. Партвзысканеш йолча коммунисташца боагӀаш бола болх баьб райкомо. Цу дерригел коммунистий бехктоххам айбаьй. ХӀанз стаж тӀехъьайна кандидаташ 12 процент мара бисабец.

Укх деношка КПСС Грозненски горкома бюрос парте Заводской райкома партдокументаш хувцара кийчо еш беча балхах дош дийцар. Царна цу балха карагӀдаьйлар белгалдоаккхаш сацна, кхоачамбоаларш а хьагучадаьлю ийга.

Партдокументаш хувцара кийчо яра хетаяьча собранешна берриа коммунисташ тӀехуга Ӏеласаль хиннадац. Цхьайолча парторганизацешка коммунисташца беседай елга моттийта леладу. Царех я дымхабетонни конструкцей завода, «Чечингсельстрой» треста, Нохч-ГӀалгӀай управление СМУ-9, № 7 йолча ГМУС треста парторганизацеш. ХӀаьз а кийслуш а хьачахьа дӀауха коммунисташ учетере дӀа ца бувлаш йола моттигаш. Иштта, «Чечингстройтранс» ПАТО № 5 йолча гаража механик хинна вов. Эзербаев хӀанз вахавеьнна моттиг малагӀа я йоаш дац. ХӀаьта керда хьабахка коммунисташ учете дӀа ца отташ а нийслу.

Парте райкомагара уж кхоачамбоацараш хургдоаца лъа ӀаӀашделга хьадийхир цу бюрос.

Района йиъ предприяте шоай производственни заданеш кхоачашъяц, 1,5 миллион сома мехка продукцин арахецара дехкав тӀадисад царна. Цудухьа партдокументаш хувцара беш бола берригахь болх плани социалистически декхареши кхоачашдара тӀабераебаь чакхбаккха декхарийла я районна еррига юкхьанцара партийни организацеш.

В. ЛАВРИНЕНКО,
КПСС Грозненски горкома организационно - партийни балхан отдела заведующи заместитель.

Дамаска хьукмата Победа яхача майдан тӀа ургӀъяха цгӀа Сирие стохию хьайийлахча XIX дешан халкъайта юкъерча ярмарке дехьа лоаха мехкий байракхаш.

Укх шера цун балха юкъе дагадоал 45 пачхалкхехе, цу ба хьа Советски Союз [illegible] политически механикаш.

СУРТА ТӀА: СССР [illegible] балха вал.

В. ЯГОРОДНИКОВАЙ сурт. ТАСС фотохроника.

«АЬХКИ КИЙЧЪЕ СОАЛОЗ»

Гергахлоачаш латт Ӏа. Хоатахьа кийчъяла йоаь цунна. КӀалара хӀана дальдад Грозне Ӏай боллийй гӀулакхара нахи дӀа — яха кхуьлара транспорта массой чайкаш кийчдеш. Хьал а ю, тоа а ю войлалаш, трамвайни депо, производственни помещенеш, гаражаш. Деха ткъомаш, караш, шӀараш тоаю.

Къаьстта уйлъ е доагӀаш да № 1 йолча Грозненски автотранспортни предприяти Ӏай болх бербелаш тоалра хьал. Предприятес кулгалхоаша де дева гӀулакхаш шоай хапиатьа белтальдьтедале а, Ӏай болх бера хӀанз а дукха хӀама ца деш лат.

240 машин йолча парка холожни ладара кхоачайду Ӏан хьалашка пассажираш дӀа-яха кхуьлара ваза гӀулакхаш. Компрессорни электронни йоалашаша ерригача производственни балтаноэйи помещенешарча норашта хингаш тохад, «Икарусавтой» «Лиазантен» ремонт еш долада кӀоагъаш тоахаь доьйнад. Бакъда, кхоачаш ца дера хиарах бораш да «Икарусийн» «Лиазийн» автобусий профилакторий кийчъелга.

Ладара цу контрольно - пропускной пункт, парка территориа тӀа хьатӀасарагӀача Нефтянкале тӀий тиллара, машинаш латтаргйолча нарспровод йиллара балхаш. «Лиазий» корттерча корпуса неооаӀараш йоаӀара болх, кхьдоза балхаш вӀаьла дош дац. ХӀанзалца хьежабац автобусий краннаш кинтий, — автобусий салонашта ремонт яьиц. Кхоачадде дезаш да корттерча корпуса «Лиаз-677» яхача автобусашна хьожаш дола калайкаш тоаделга. Белгалдаккха доагӀа автоколоннай начальникашта автопаох малагӀа хьал тӀа я ца яр.

Ӏай бербелча балхах лаьца вӀашшалца водительашта хӀама дийцадац.

Нохч - ГӀалгӀай транспортни управлене гӀаьолош эча участие да йиш йоацаш ладара бу дукха вах чуболча автобусашта оша профилакторий хьалъера йола. ХӀанзалца корттерча корпуса лард йолла а йолаьлаь.

Шиъ баьхан доацаш уттадац партийни собрание Ӏай лерттӀа парко болх бера кийчо яра дешаш.

Паьхьаш дохача — тӀаьш техача управлене (начальника Цуров А. М.) сихде доза контрольно - пропускной пунк хьалъера, Нефтянкала тӀий таллара, автобусаш сеца латтача керда парк хьалъера балхаш.

Автобусий парка кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша йоаххо е ош уж белгалдаьха гӀулакхаш толамца кхоачашдара, цу гӀулакха оарцагӀоаьа беза ремонтникаш, шоферах, кондукторах.

Автобусий парка производственни помещенеши Ӏай лерттӀа болх бера кийчъярах тайпа хургда СССР-и Нохч-ГӀалгӀайчен автономии хьаль 50 шу дизара сийна тӀайиць социалистически декхараш толамца кхоачашделга.

Город Грозне къахьегамхоша автобусий парка коллективага хог доах Ӏай болх бера цо яха хьалаш Ӏалашдергхилара.

М. ПЛЮЩ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

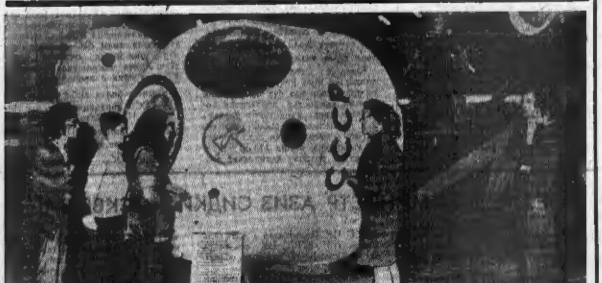

ИТАЛИ. «Итали — СССР» яхача общества вӀашагӀъеллача советски космически техника выставки дӀаха вах бор Неаполе йолча [illegible]. Цига [illegible] оттаьар юкхьаннарча спутникаш, лара «Венера-8» яхача планеташта юкъерча автоматически станцега кхоачаш экспозиц. Цхьан мотта лаьгӀаш бетта тӀара ена группа хӀама бола беча «Лунохода» модела йолча стендашта юкера вах.

СУРТА ТӀА: выставка баьхараш советски космически аппараташка хьоман ба.

ТАСС фотохроника.

САГ, АВТОМОБИЛИСТ, НИКЪ

Еза чаьхчай гуйла, шелъала бодесхай. Очередаш уттта хьинай налийбелшеревши. Юкъ лазабоал, лоо волча вода саг, Ӏириннг доал цхьа, шоза, гриппах дегабуаш бийн, тӀаккха а лоарга вола. Иштта дала а ма дезий ца. Шиъ укхацӀено лоаве езаций саго.

— Гурахь - Ӏай чӀоагӀа дарзаш де грипп яха лазар. Из боккъала а кхераме лазар да. Цудукъа нийса да из кхийттаца дарба де гӀортар. Дарба а дулу. Цу лазарах, горавтоделе статистикас беча хоамад, 1971 шера республиканн массехк саг веннав. Новкъа да из. Бакъда, уллиеи наькъен закон кхоачаш ца деш хиларах хулача хатаза юкь на вӀамига да.

Цу 1971 шера новкъа лазараш хиина вениев 244 саг, ши зеар гергга волча сага айн дальд. Цу тайпара, «транспортни грипп» вирусни гриппал кхерамегӀа да. Таммие хӀама я да цхьаболча лозабеарца а, лозабевзабеарна а, водителаша а из теркал ца деш хилар.

Новкъа лелара правилаш кхетаз хала яц, хьаьстта атта я уж гӀанлоштта. Уж атта хиларах бацха теркал ца еш хила а тарлу цар.

Масала, арга вай, лела дац гӀашлой дукхьала тротуара тӀа гӀолла мара лела йиш йоацаш хилар, машинаш лела никъ цхьна бойхна хилча кхетадо. Бакъда из кхета ца деш моттигаш нийслу. Машинаш ухача новкъа хӀамана а сагота бехка е саьбеша бойла нах нийслу кхест-кхаста уллиеа тротуар йоллашехь. ДукхагӀча даькъе царна ма могӀт. Цхьабаьгада, иштта сагота ца хиларах хабар доалаш нийслу дукхагӀча даьхе. Иштта хилар дукха ха йоацаш Павла Мусорова уллицагӀа. Маршрутни автобус аьтта агӀорахьа хьевлаец шофера Дубинина из тӀатехар цу хана новкъа нийслаь гражданина Лисина. Бакъда, Дубинин а мабоагӀара теркам беш хилавзар. ХӀаьта Лисина дукхагӀа уйла е азар ше новкъе нийсвалара, тротуара тӀа гӀолла вахалар.

«Лихач» яха дош чӀоагӀа летад цхьаболча водителех. КӀезига бац из цӀн йола цар автомобилисташта юкъе. Массанена а дика хоаш ма леш гергга хьаьча машин йоагӀаче хана цунна хьалхашка гӀолла наькъах дехьавала гӀорта на вевзага. Бакъда, цхьаболча нахха шоаш сиха гӀа болхххлуш хиларах толхаю уж правилаш. Автомобилана масал къоаса гӀоатар гӀаьлоштта дуламе да. ДукхагӀча даькъе из чаккхдела гӀаьдо йӀаьлхача хана больница ала воташ, хӀаьта шийла на ла а лаш.

Масала, водилаш а толдаш укх шера октябре бетта юхье Грозненски автотранспортни предприяте водитель Угурчиев Сайт-Ӏаьла Алтайски уллицагӀа машина никъ а хоадабер дехьавала волаш. Машин тӀашийтта вест хайир цул. Иштта новкъа ледара правилаш йойлаеа беззаш долаш лозайир Иванова Корядове зва Багнарева, Шептаво, кхибараш.

Эттаре кхоачанегӀа дара лазар да саг хӀамай теркам боешаш хилар. Къаьстта ца доагӀа бера теркам ца барах. Эттара боккхагӀа бола бала а хилна дӀазттад новкъа нийслуш дола бераш довдеши лозадеши хилар. Духхьал дӀадахача шера новкъа нийсденна машенаша дийнад 42 бер. Укх шера а иштта моттигаш нийслу.

ДӀайолакхалургйоаца гӀагӀа нааач, бӀаог белх дезалех бер машина вӀалдахача. ДукхагӀча даькъе бераш шоаш хул бецие, бу дувцаргда Ӏа 7—12 шу долча вӀаьнкага е йӀиигага? Бакъда, уж уллица новкъа иштта лела деза Ӏомаде деза даьна, нааноша. Дукхадаьа даьна, нааноша шоай бераш ца Ӏамадавал соагӀа, шоаш а кхоачашъеш новкъа лелара правилаш. ХӀаьта нагахьа сацна машинаш ухача новкъа а уллицагӀа вевла бераш нийслолта, е уж машина тӀехтоссалелча из теркал а ца деш тӀехбовлийта нийсбенна нах. Иштта шоай бер а нийсдаьла беш нахала уйла из ца.

Из лазар дӀадаккхара дарба де хала дац. Нийкъашкен уллицашкен ... лелавала мара хӀама деши, къаьстта из доагӀа бераштта.

А. ЧЕБУШЕВ.

ДЕПУТАТИЙ ХЬИНАРЕ ГӀУЛАКХАШ

Сий дола а бехкаделаш а доахкараш латт хӀара депутата, хӀара Совета хьалхашка. Нах бахача хулом дола хьахана хӀана цар тергал тӀа ца бодаш хила йиш яц. Иштта кхетаду шиъ декхар МагӀалбика района Вознесенски станица Совета а цун депутаташа а. Вешха болх баьб ш хархарахой шоаш беша тешам баьхбеш, цар лахаш кхоачадаш.

Шиъ деллоаш дика дола Совета хӀара массадарча комиссена, цун хӀара члена. Укх шера бӀаьстте йоаллашехь депутаташа оарцагӀоахьар баха нах шоай кошталлица, уллицашка цӀена хилийтара, Ӏаина Ӏайначча вунехеа Ӏещаса йӀатуж, эхача гаьнаш йогӀийтар.

Укх шера Асетресоа Александра Васильевна председатель йолча цу Совета хьалхашка латтача декхарех эттара бекх тоахабочарех дао станице бахача нахан хьайн газ хилийтар, ехача хьнон газен проводаш тоадр станицана юкъера наькъаш тоадар.

Хьинаре дакъалаьцар бахача хала уж балхаш вӀашийтӀехьдоахача. 25 километр йӀаьха йола газени турбаш лаьттагӀара хьал тӀа а лаьа, тоа а ла, локхтан вӀаш хургйолаш ециав, турбаш хьалелъе сангаршлахьтта юха тухьа яха шаьрйир.

Хоша ма дарра, шоай йоацача, дошаш дакха моттиге ца улий Вознесенски станица. ЧӀоагӀа къахьега дийхар депутатий уллицаш шаьрйара, уллицашка жагӀа баллара баха нах оарцагӀоахаш.

Уж доэрага балхаш субботникаши воскресникаши деш чаккдекхад.

Школай хаьманое йоалло ю Вознесенски станица. Советан цун депутаташей, школай балха юкъе хьинаре дакъа лоац. Депутаташа хьийанхекина ихьайи Ӏалдиду бараш деша хьаукилген цар дашийтара, дешархой даьй-наьной собранеш эча а дакъа лоац. Заметаш тӀа ух, дежуреша хул.

ИхьаӀяха шу хӀаладаш шера исполкомой цун члены исполяш а хьехархой квартираш а тоаяра юкъе декха декхра ца хулам.

Вознесенски станица интернационални станица а. Укхаза бах эрсий, эмалой, нохчий, гӀалгӀай, хӀирий, гӀумкий, кхыбараш. Цудухьа бахача нах коммунистически кхетаме бахара къаьстта теркам тӀабохийт станица Совета исполкомо, цу балха юкъеа депутаташ, хьехархой, станицера кхыбола специалисташ.

Бахача нах халдьна шероеш нацьональни кхетам лун хинор бальел долаш тхаза бер тайпа, вӀаши лоархӀаш, гӀо-новкъостал деш бах тайп-тайпарча къаьмех бола нах. Шиъ къам тӀех дар дӀарна е хьыбаза къам гоама хилара тӀагӀоаха мо даьна. вӀашагӀлета, дӀа-юха теха моттиг хиннапе станице вӀаккхиа а.

Пачхалкхан декхараш кхоачашдара, бахача нах шоай сеа бола продукташ — шура, тха, дуьх, бути шачхахьалкхенга йохкара вай тӀехкхоачаннаьй. хӀаьта шурен бутаи доахара шера йоагӀа план ах шу а дале тӀехкхоачайир.

Станица Совета исполкоме беча балха юкъе белгалбаьла хьинаре дакъалоацаш хьабоагӀа депутаташ Р. В. Гейко, В. Н. Лупенко, И. А. Львова, кхыбараш.

Дить шера вӀашта Вознесенски станица Совета исполкоме предсадатель йолаш хьайоагӀача Асетресова Александра Васильевна дика вӀашгӀехьйакха хоаший йолх, боагӀаш бола дӀостам тоа депутатий хьинарерча гӀулакхашта, уж тӀалераш бахача нах эттара чӀоагӀагӀа амаш дахтуп, хоашаяхой галалаш кхоачашдара.

Ю. ЧАХКИЕВ.

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ ЛАТТАРАШ

СССР хьаль 50 шу дизара сийна кхыча цехашца социалистическа яха лакарал совгӀа, хӀара болхлоче къаьстта социалистически декхараш тӀа а айца вӀадедадир ер шу Грозненски швейни объединена № 4 йолча деза коллективе.

9 бетта план 103,4 процент кхоачашйир, хӀаьта сентябрь бетта — 107 процент.

Укх шера вай мехка дукхача республикай, областий 50 шу дузаш деза юбилейш да. Вай Нохч-ГӀалгӀайчен автономи ль а луа 50 шу. Цунна дувзадена дика инициатива а швейни объединене дӀайоалаьо — хӀара сонона республика сийна хӀара къахьегама вахте уттаеш хьайоагӀа цун нечал. Иштта вахте латт йоьлагӀа цех а. Дика къахьегама толамаш доахаш белгалдаьлахар цун вайзентана Азербайджана, Узбекистана, Гуржа, кхыйолча ССР-ий сийна дӀадихьа къахьегама вӀараш, хӀаьта Армене ССР сийна хиннача вӀараргӀа план 116 процент кхоачашйир.

Уж толамаш даьхад продукцин геттара дика ара а хецаш.

— Духхьал маӀача наьха кочамаш еш я тха цех, — йоах цун начальника Мельситова Татьяна Николаевнас. — Ца могаш уж йоаа моттиг ец тха.

Белгалъяьккхьа дика дӀаьхьестхьа укх юбилейни шера Социалистически Къахьегама Турпал йолча моторнистка - швея Ушакова Мария Павловна. Иштта дика болх беш хьайоагӀа къахьегамхой депутатий Грозненски горсовета депутат йола контролер Устинова Полина а.

— Ер шу деза денош дукха долаш шу да, — аьлар Татьяна Николаевнас, — царех цхьанкха а да къахьегама совгӀаташца белгал ца доаккхаш ца дита оахош денна дош кхоачашдергда оаха.

Ю. ЮСУПОВ.

ГОРАГОРСК ДЕГӀАЙОАГӀА

Дагадоаг хьаьлгера мехкдаьтта фонтан букхаз 1936 шера 17 августа. 1120—1127 метр кӀоарга чура мехкдаьтта даьккхар. Дийнахьа буон 2—3 тонн лора скважинас. Шера 100 тонн алар цо. Цу шера массехк скважина даьккхар. 1937 шера мехкдаьтта луш 10 скважина яр, шера 72 600 тонн мехкдаьтта а даьккхар.

Горская яха мехкдаьтта доаллача къаьнара моттиг дий чууххйташ яр. ТӀа-гӀа лаьгӀлора цигара доагӀа мехкдаьтта, хӀаьта 1957 шера 18 тонн кӀезиг а делар.

1960 шера гучадаьлкхар мезовойски тӀоанашка доаллаа мехкдаьтта. Керда хьалхла йолаелар мехкдаьтта район. ХӀаьта 1960 шера чӀоагӀа даккхелар укхаза мехкдаьтта даьккхьага, 186787 тонн а кьеххар, вешта аьлча планагӀа лаьрхӀа хиннарчул 1,4 процент дукхагӀа. Къаьстта лаккхелар мехкдаьттеа гази йоаккхьига 1963 шера. Ӏаьли-Юрт — Алкхазово яхача моттигаш мехкдаьтта дала йолаелар 5 скважиний. Цу шера укхаза даьккхар 528 899 тонн мехкдаьттеи 20429 кубометр гази, вешта аьлча планагӀа лаьрхӀачул дукхагӀа.

Къаьстта белгадьалар 1964 шу Горагорска мехкдаьтта промышленность дегӀайоалара хьакьеяьа. Цу шера укхаза даьккхар 1035382 тонн мехкдаьтте 64798 кубометр гази. ПланагӀа лаьрхӀачул дикка дукхагӀа дар ца. ХӀаьта 1963 шера дининчул мехкдаьтта доаччашлга хӀама ца шишаи могзон газ йоаккхьига кхоаза гаргчен лаккхдоналар.

Эльдарове доалла мехкдаьтта хьайийлар яр 45-гӀа скважина. Цун дийнахь - бийсанра добит яр 700 тонн мехкдаьттеи 240 кубометр гази.

1964 шу чакхдоалаш мехкдаьттеи гази декхара доагъе Нохч-ГӀалгӀай АССР-е меалагӀа моттиг лоац цо. Из да тӀадхоачаш цун фонд 77 кӀоарга - насосни скважина яр.

ЧӀоагӀа хувцаман хилар «Горскнефть» НГДУ бархӀагӀча пятилетко. 10 азар тонн согӀа мехкдаьтта д а л а йолаелар «Горскнефть», хӀаьта газ фонтанкъега 4,3 - зза лаьккхделар. Мехкдаьттеи гази йоаккхьига сиха дегӀадоагӀаш хилара дӀадехар уж дӀаоттале моттиг кийчъелга. Тоайир Эльдаровера Ӏаьли-Юртерен мехкдаьтта доалйа моттигаш, дьалийр шу гӀулакха дика объекташ, центральни приемочни установкаш, сепарационни, хин насосий станцеш, мехкдаьтта проводаш, газопроводаш, электропередача линеш яхкар.

Татаре мехкдаьттахой опытагӀа турба чура дезаммьсаш яр балхан долаш дикагӀа кийчле йиш хилар экспортагӀа дохьийта мехкдаьтта.

Мехкдаьттеи гази вохкара пхе шера плана «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахоша 1970 шера 1 сентябре тӀакхоачаш кхоачашйир. 12469,3 эзар тонн мехкдаьттеи 1902,6 миллион кубометр гази яьккхар.

Пятилетка шерашка бола бе йолакхийтар 21 скважина.

Уж толамаш даьхад «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттехоша еррикача коллективо барт тайпа бола бер баьхаш долаш. Дикка лакхбеннаб мехкдаьттахой, масала бахача наьха материальни, хулани, культурни боараш. Царех дукхахьберашта, Ӏаьска йола бе цӀабола а бенна, технически образование кхьчай, цехий, служабай керте хаттараш хинаб, доккхийча белхтоххамерча гӀулакхашта тӀа ба. Вербашаш а, тӀоргӀатача, дика кийчъелча квартирашка бах. Шаьрача моттиге хьахиннай Гикало цӀерагӀйола городок, цхьаьлла дукхаза вӀашгӀара лаь ийс цӀа, 462 квартира, 140 бера йола бераш беш, 964 бер дешар дагӀа юкъера школа. Дукха ха йоацаш хьаййиллар керда промтоварни магазин. Городера яр сиина доза я формагӀа е я яз.

1972 шу чакхдоалаш вай беза тухьналбергба 56 квартира йолча кердача цӀенощка. Цу цу хургьа почта, парикмахерски. Йола бе йоккхийта кийсеш а керда продовольственни магазин, кийца поликлиника а йолаш хургйола 120 сага йола больница хьалъера проект оттаь яьнай. Из дола хӀама хьалаьш доаццача хана сага дукха, цунна эолча гӀулакх. ХӀаьта партен правительстве шоай йоалле еш хилар баьхан новой кхы а дикагӀа къахьег, толамаш доах. ТӀоаммашкара дешеш чӀоагӀа лоаъенна хиларца дувзадена ер шу хала атта доллашехь, бархӀ бетта план кхоачашйир мехкдаьттахоша. ХӀанз шоай берриа низ тӀабахийтаб пятилетка шоллагӀа шу толамца чакхдаккхара.

Исторически да 1972 шу. Укх шера советски наха белгалдоаккхаргда СССР хьаль 50 шу дизар, хӀаьта цул совгӀа вай республика лоархӀамеча Нохч - ГӀалгӀайчен автономи хьаль 50 шу дизар а.

Цу дезача мӀейшта сийлаенца нохчънаххара тха дукхача хьалхейх беллид болхлой коллектив производства эффективность лакхъйеш тӀехь лаьцача социалистически кхьа юкъеахкай. Ерригсоюзни социалистически кхьэ юбилейни сийлан лиек йоккхара тӀехь къоасам доаттабу.

Дика вах ба тха йоалхой а технически специалисташ а. Царна юкъе дукха ба пачхьалкхен совгӀаташ дерна. Скважинашта лаьттан кӀал ремонт еш белгалбаьена йӀаьххача кхие дика къахьегарах оператора Александр Федорович Беляковна Октябрьски революци орден елар. Дешиха даькъа лерна Горагорски мехкдаьтта промышленность дегӀайоалара юкъе «Горскнефть» НГДУ начальника Николай Дмитриевич Кориловна. Къахьегама ЦӀеча Байракха орден еннай цунна, 17 саг ва Даьлла декхарий совгӀаташ денна.

1972 шера 19 августе промышленноста министерства болхлой союза ЦК-ас 22 сага «Мехкдаьтта промышленноста отличник» яха знамек йир, царна юкъе управлена Петр Прокофьевич Зарецкойва, нохчочоа Шурай Баранганович Булатовна, татара Ренат Файрушевич Гемитудиновна, эрсечоа Александр Дмитриевич Вуевловна а луш.

Йоашне а вӀелагӀоа металоча план. ДӀадахача пхе шера даьккхачул мехкдаьтта - 57 процент, цунна йоагӀа газ 134 процент дукхагӀа яккха еза, продукцена реализаци елга 87,3 процент, къахьегама оасарле 61,1 процент лакхъе еза, хӀанза капиложеной бопраш 2 миллион сомаш лакхагӀа хургба.

Из декхар кхоачашдара дукха керда скважинаш бола бе йолалайта, мехкдаьттана йоагӀа газ дӀайохийтара тӀоагӀа лакхдеза.

НГДУ болхлой хӀанз эттара къахьара декхар да мехкдаьттеи гази йохкаре заданеш кхоачашъеш. Из дара объекташ сихагӀа хьалъе еза, НГДУ транспортни Ӏалашде еза.

З. СИЗОВА,
А. СЕРГЕЕВА,
«Горскнефть» НГДУ дешархой.

ЮБИЛЕЙНИ ШЕРА ХЕТАДАЬ

Грозненски [illegible] «Юбилейный» совхоз. [illegible] дика хуцамаш [illegible] боахаме: [illegible] центральни хоза усадьба, контора [illegible] йола [illegible] совхозе специалисташ [illegible] квартира [illegible] 16 цIа хьийдна гIишлош.

Дика дIайолайир совхозе керла пятилетка. Иван 120 эзар сом йолча дIадалача шера 158 эзар сома пайда кийчар. Хlадо реализаци йина продукцех — 641 эзар сом.

Юртбахаман продукци дукхаеа кийчдара Российски Федерации [illegible] юкъа 1971 шера хьалхара [illegible] социалистически ялъе [illegible] гIа моттиг яьккхар совхозо, хlара уьх шера цу яхье — хьолхгIа моттиг. Шин шера хlанатта лелаю райкомаи райисполкомаи кхарда [illegible] Це байрахь, республикански Сийлаи Доска [illegible] цIа.

Хони на дарра, цIаккха а ца [illegible] тайпара хала дера яр цу юрта боахамаи къахьегамхошта. Кавказе ца хуьачь тайпара шийла дар Iа, йIаьхьахна йоккъал еттами тIехдаьхна дIайхек хилар ахка. Iай йоккхача шелалах доьладаь гуралъа дIадийна хинна [illegible] бIаьсти юха дIаде дийзар цхьаьнца йолча моттиганика. Йоккхий яр этта халонаш.

Бакъда, царех кхерабенна юхабовлаизар грозненски района «Юбилейный» совхоза белхлой. Гуралъ а бIаьсти а дIайийна культураш Iалама Iазапашта кIалкарйоахаш хьалкхеера хаддахаа къовсам лоаттабир цар. Цхьа кол[illegible] долча шера хьегаш хийначул дукха а халагIча хьалашка цар хьийга [illegible] эсха доьизар.

«Юбилейный» совхоз Грозне бахача нaха баьцдаараш лоаттаду боахам ба. Цо уьх шера дIадийнадар дерриге а 397 гектар баьцдаараш, царех 177 гектар помидораш, 35 гектар нарсаш, 37 гектар кабуц, 69 гектар мoша героше а йолаш. 3,6 эзар тонн баьцдаараш дохка дезаш яр совхоз заданех. Тахан цох дIаеннай 3000 тонн. План кхоачашхургйолаш я.

Из де йиш хилар эттача йоккъалца къовсам а лоаттабеш, болхлоша шоаш кхо ца беш къахьегар бахьан долаш.

Белгалбахнна дика къальнйгар коммунист Махамаев Iунъмаа керте латтача бригада болхлоша. 1100 тонн баьцдаараш дIадала дезаш яр цар йлаи. Цох тахан пачхальалкхенна дIаейнай 900 тонн гаргга. План кхоачашнгъоргйолаш я. Совхоза бригадашта юкъе лармача социалистически яхье ах шера яьча итогех хьалхара моттиг яьккхар бригада, цо бахьан долаш 260 сом преми елар цуьна.

Цул дукха тIехьа ца яеаш телалаш даьхад баьцдаараш кхоадара йоккха опыт йола Хусаиова Паьтlамат керте латтача йиьлагIча бригада болхлоша я.

БIаьсти яьккиi меттех Iай а гуралъ а городе бахача нaха керда баьцдаараш лоаттадо декхар оттадаьд шийна хьалхашка «Юбилейный» совхозо. Январь бетта, февраль бетта хьо укхаза кераз ла керда нарсаш, хоха буц, редиска, кхыдараш хурга хьоьа. ХIанзза мара дIаболабаьбеце а дикка бокха ба совхоза тепличнай — парниковий боахам. 1,5 гектар доацаш 30 теплица а укхаза. Цуьна кулгалдеш ю теплицашка баьцдаараш хьалкхедара йоккха опыт йола Медиев Iайса. Из коммунист, партбюро член, юрта Совета депутат ва. Укх шара 8 теплицашка 87 тонн нарсаш дIалла езаш яр цу боахама план. ХIаьта из тIеткхоачашйир, 89 тонн согIа нарсаш а луш. Уж толамаш доахача къаьстта дика къахьийгар Солдатова Акулина, Мурафа Надежда, саьна болча теплични[illegible].

Дуккхаъ цхьа баьцдаараш кхедаь Iоц совхоз. Цул дикка йоккха хьайбай ферма а я, 590 бежан а долаш. Царех 199 бахцаш бола етт ба. Ферма бригадир ва къайбаш леладара йоккха гоезал фаьм.[illegible] Хадико Мама.

Аьта дадар массадаьа а бух [illegible] укх [illegible] дукхи дуэадоа, тIоа ца доалйеш, царгаш хала на доэтIара [illegible] боахкаш доахан лелаца. Бакъда ферма свежемьямтез доаркдаш мерор дика етта [illegible] соана [illegible] тIалйна доахаран кхоачашда. Шера йоагIача 5460 центнерах 9 бетта 4669 центнер дIалуда боалар ферма доярикаш, вешта аьлча хIара кхоабача Iаттагаре шера 2600 килограмм йоагIача 2350 килограмм яьккхай. ХIанз уж доярикаш дика локалъенай. ХIа[illegible] Хамиахмадова Закитта [illegible] бутт а балалаедьа кхоачашйир шура лаккхара шера план. Шера план 2750 килограмм йолча йие бетта хIара кхоабача Iаттагара 2814 килограмм шура яьккхар ца. Цул дукха тIехьа ца бусаш толамаш даьлад доярикаш Дагаева Зулпа-Iас, Самбиева Жовжапа, Малешева Екатеринас, Абдусаламова Зулайlас.

ХIаьта шинта кийчъенай ферма доахан Iаштара дахара? Шин хашмахьа Iалашдаьд тайп-тайпара дола доакъараш: 225 тонн люцерна йол, 500 тонн сенаш, 2160 тонн силос, 350 тонн ча. Из дерриге доакъар ферма юкхе дIаоттадаьд Iай бизза кхоачамхургболаш а да.

Ферме хьагъльй хьайбай керда вай хакара стандартни помещени, шерра юкъедоаладаьд доахан механически детталга.

Дукха ха яц совхозе хоа тIара оалхазараш лехаду ферма йилла. Бакъду, цу доадача хана а ферма болхлоша хьахьекхар шоаш пайдане а дика а къахьеташ хилар. Фуаш дIадалара шера плаи 8 бетта кхоачашйир, 42 центнер дукх тIаькхетийтад. Уж гIулакхаш карагIдаьнад дукхача шерашка доа тIара оалхазараш кхедеш хьайоагIача, йоккха опыт йолча коммунисткана Патаева Раисайна бола кертIа вIаштIехьбаьхха цар бахьан долаш.

Совхозе к ялат, доакъара культураш кхееш йола бригада а. Цуьна керте латт коммунист Романов Андрей Филиппович. Iай цхьаьнца йолча моттиганика доладаь а аьхки йIовхало докъадаь а доллашехь, хьуькъам кхебара тIехь чIоаггIа къовсам лоаттабар бахьан долаш бригада болхлоша дика хьалкхедир гуралъа дIадийна кIа: планагIа гектара тIара 25 центнер йоагIача 26,2 центнер чуйийцар. Иштта дика хьалкхейир бригадас доакъара яьрхIа дIайийна хинна хьажаIаш, горох, кхыйола культураш а.

Уж дерриге балхаш толамца чакхдоахалургдапар совхоза механизатораша хьйнаре къахьийгадоцаре. Коммунист Болхаев Уна бригадир волча трактории бригадас хIамь ца эшнаш хIаиаlе а кхоачашъяьй шера план. Чакхйоалаш латт 35,5 эзар гектар кIаьда оахам дара боарам бола цар болх. Дж а бийса а ца къовсаш цар трактораш болх байтар бахьан долаш Iалама Iотъкъама кIалхараьяьхар дIайийна культураш. Iай кхоачамхиллал Iалашдир хьайбашта эша доакъар. Белгалбахьна дика къахьийгар трактористаша коммунисташа Панков Анатоле, Асиев Мохьмада, кхычар.

Ялата яьрхIа гуралъа дув кIа 500 гектар, рожи мукхи дIабийна боалаш латт.

ПланагIа 1060 гектар яиба латта аха деза цар, цох кIаиzло 610 гектар аьхай.

— Латта оах гектара тIа 8 центнер удобрени а тоосеш. Октабра деза цIей тIаьхачале эпьба ахка дарга ухо, — йоах совхоза партнома секретара Барлашхоев Борис.

Шоай яла кхо ца беш, халонех бIу ца къожабеш къахьийгад «Юбилейный» совхоза болхлоша укх юбилейни шера. ХIана хьатIаргIача пятилетка кхоалагIча шера дика хьуькъам хьалкхебара кийчо еш а ба.

Беррига шоай къахьегама кота доламаш кургдолча цIейнта — СССР-и Нохч-ГIалгIайчен автономии хьаь 50 шу хузача деерча дешоцхьа кетаду цар.

Ч. ТАГАЛОВ.

IАИ КИЙЧО ЕШ БА

[illegible] Назраньски района колхозаш 8318 [illegible] 2570 [illegible] Iадара шера 1 октябрь тIехьоачаш [illegible] 359 [illegible] да уш.

Хьайбий боахам [illegible] гIабоалабе йиш яц дика шера доакъар ца кийча. Из гIулакх дика къоть а доа дикка кхоачаш болаш доакъар Iалашдаьд района хьайбаш леладераша. Iаи ца налахь чусоцадаь доаттаlерашта хьайбашта планагIа 13901 тонн гIоша доакъар Iалашдеш бар уж. ХIанз Iалаш а да фермашка дIаоттадаьд 12363 тонн да. ГIоша доакъар Iалашдара плаи 98 процент кхоачашхьай. Хьайбаш чусоцадаь дIаоттадаьхьа ахы а 500—600 тонн гIоша доакъар Iалашдаргда района къахьегамхоша.

Дика толам боаккхаб района хьайбаш лелдерашa шоша доакъар Iалашдеш а. Укх сахьата Iалаш а даь Iаи замалаь хьайбаш чусоцадаь латтаргдолча моттигашта юкхе дIаоттаьй 753 тонн силос, 2106 тонн сенаш, 457 тонн концентрировании доакъар. Цу дерригача гIулакхаша дика торо хулийтаргья йоаккхаш йола продукци лох а ца еш хьайбаш толамца Iангара дахара.

Iалашдаьча гIоша доакъарах 10395 тонн, е 80 процент гурахь, Iай ирьъкаш дехача хьатIада гаьна хургдоацаш фермашта юхе дIаоттадаьд.

Доакъар Iалашдарца цхьан фермаш, желаш товеш хиннаб района къахьегамхой. Дика толамаш даьхад района къахьегамхоша цу балха тIа а. Дукха хIама ца эшаш эрриге а хьайбай помещенеш товаь кийча а. Цул совгIа дика чIоагIъльй фермаш хьайбаш лоладерий кадрашца, Iалашбаьб балха эшача инвентарaца, спецбаракъашца. Товаь кийчъльй хьайбай лоладераш бахаш, салоIаш хургбола помещенеш. ВIаштIехьдаьхад культурно-бытовой хьалаш, иштта кхыдар.

Iаи йахалаь хьайбаш чусоцадаь лоаттадара кийчо еш къаьстта дикa толамаш даьхад XXII партсъезда, Курадилова, Жданова, Кирова, Шерипова, Гагарина, Калинина цIерагIча колхозий къахьегамхоша. Хьайбашкара йоаккха продукци лох ца еш хийцца Iангара боала йиш йолаш ба уж.

Дика пайда хийар района хьайбаш лоладераша лоаман даьгIенашкара. Из бахьан долаш тIехкхоачашйир заданегIа дIадала дезар а долаш пачхьалкхенга дулх дохкара шие бетта плаи. Дохка дезар 365 тонн йолча 405,8 тонн доцкар дулх.

Цуьнца цхьан дIадахача шерaца нийсъича 56 керта кIезигагIа да укх шера цайолаш хинна, кхыдола бахьан долаш юкъерадаьнна хьайбаш.

ХIаиале хIара бIаь Iатта тIоахьа юкъера лаьрхIача 50 Iасиаг хьалкходаьд района хьайбаш лоладераша. ХIаьта ер шу чакхдалаоьа ахы а 35 Iасиаг кхедерга да.

Лоамана хьалашка хьайбаш лоладераша дукха халонаш лов. ХIаьта а уж эша а еш шоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдеш хьабовгIа района хьайбаш лоладераш. Цудухьа шеко яц хьайбай продукци лаккхараш пачхьалкхенга йохкарах укх шерара планаш заданеш цар толамца кхоачашъергхиларах.

Л. ДЖАНХОТОВ,
Назрань - Юрта района юртбоахами управлени керттера зоотехник.

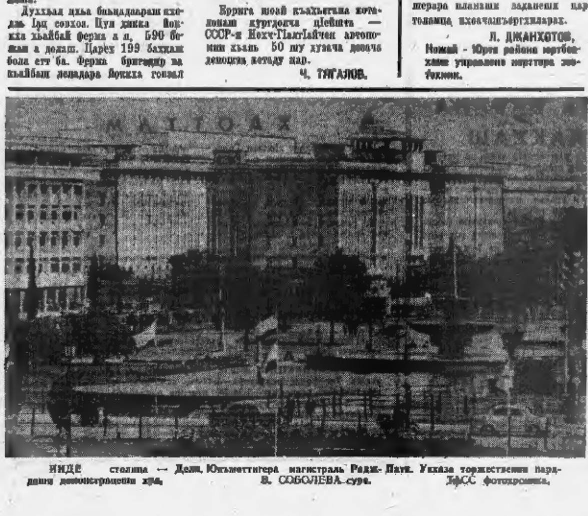

ИНДЕ столица — Дели. Юкъметтигера магистраль Радж-Пати. Укхаза торжествени парадаш демонстрацеш хул.
В. СОБОЛЕВА сур. ТАСС фотохроника.

ТАТАРСКИ АССР-а [illegible] района [illegible] И. НАСЫРОВА сур.

БIАРЧЧА ЦАI ЙОЛА ХАЛКЪА БОАХАМА КОМПЛЕКС

СССР дерригача социалистически къамий материальни, культурни, духовни ресурсаш бIарчча цхьа комплекса а аь хийтаирна гулъйаш хьакхийтаб дешаш дIахоза мараш, интернациональни, дукха юкъедолача къаман хьалхий производительни нахах доала тIех бола интернациональни производительни ноа.

Къаман доход 10 шера мара алсамйоалах хIала СССР-е, дукха тIа экономически Iилма-техническа прогресса лоархIамегIарча сферашка хьалхара позицеш лаьц. Мохк сиххек масса евгIераьарен дегIаккхулаача хоадамболаш йолча факторех цаI — бокъонаш цхьатара йолаш долча халкъий политически экономически цхьоагIо. Из бахьан долаш бIарчча цхьа комплекс сохха болх беш да дунен дукхагIча дакъа кийсса йолча а 100 совгIа къамаш народностеш долача а йоахача территоре тIа дIахийсдаь производительни ницкъаш.

СССР бIарчча цаI йола халкъа боахама комплекс белгалйоаккхаш керттера ххо оагIув я.

Цуьна ларде ул производства керттерча средствашта оттаь еррагача Союза юкъара доалахьа. Латта, хьунаш, латтан чевнаш, фабрикаш заводаш, машинашкъаш а автомобилий машкъаш а, флоти занаш — дерригача советски халкъа, наькъа кердача исторически общность доалахье. Литвай илатий арений «да» литовец хинна ца Iеш, иштта, масала, якут а ва. Якутерча аламазаш доахача моттигий «да» якут хилла ца Iеш литовец а волаш санна. Еррагача Союза юкъара доалахье оттадо хьалхий советски общества экономически лард. Даьхенах йахча кердача уйлах укх тайпара геттара кийса йоах Эстонски ССР Лаккхехьарча Совета Президиума председателя А. Вадера: «ДIахача ханаца висаь ший даьхе «Iамиста Эстони — Финский заливаш Чудски оозераш юкъе улла латтан чIегIаг мара ца лоархIаш хиина саг. Цул когаметта хьаттав дерриге советски латта ший даьхе лоархIаш вола саг».

Белггала да а да из иштта: бIарчча цаI а аь ресурсаш юкъетохаро сийлаьа — йоаккхача держава да а гражданин а доа хIара советски саг.

Еррига дукхача къаман юкъе пачхьалкхе болашо экономически дегIаккхулара — СССР бIарча цаI йолча халкъа боахама комплекса кхолларгIа оагIув. Толама кхоачашъяь бараI пятилетка — ер бакъдеш дала тоняал. Мохка йолаш а организаци тоеш а я отраслевой территориальне аспекташ цхьана тоъеш бола управлени система. Цо Iалашду, цхьан оагIорахьара, еррагача Союза юкъарча боахама цхьаттарарча доIамагIа кулгалдерга, вокх оагIорахьара — хIара республика ший конституциони бокъонаш чакхъахара автуу боламагIа дола хьалаш.

ВIашагIйоххар методашка дилача а, цар ийаташка дилача, а бокъонца интернациональни йолча еррагача Союза юкъарча, боахама доалдеча органаша, республикай проектех кор гIертаьга а еш, СССР экономически дегIайоалара планаш уттаю. Цар Iалашду мохка беррагача боахама кулгалдерга, шоай компетенцега кхоачача дакъа кийсду республикански органий гIуланхаш, юкъарчал доацаш йостам тел союзни доалахье а ялаш йолча предприятеш балха, хIаьта из Iалашмате лоархIама а др. СССР промышленни продукцё 50 процент цу предприятеша тех хIано. Управлени централизаци ю бахьан долаш мохка хьаьий индустриальни оборони кхаь чIоагIа ларда.

Цу тайпарча предприятешка цхьа сонна дукхаьа а хила ший заь са, хIаьта хIара цхьа массаь хила са дог тийнад, юкъарчаь доацидаш союзни органаша дарна доалдар геттара кийса хидара. ДукхагIйола йоккхий заводаш кхьча республикашкара тIалоятташа оборудоваиеца, бедалца, материалашка болх беш а шоай продукци иштта СССР бе-бача районашка дIаккхуьийтеш а ма [illegible] Москва, Кутаисски автомобильни завод (Гуржех) юкъарча шии бIаь совтеш предприятешка [illegible] я.

Цу тайпарча предприятей гIулакхаш тайпанагIа дагча тайпара кийсо могарадь еррагача пачхальалкхенгIо экономически хьал бIаргаго йиш йолча организаци яда.

СССР-е социально - экономически мехар вIашеIехьдалйлакхаро кхьанна а тайпара оадац Союза юкъедоагIача къамий бокъонаш. Из вIаштIехьдаьлахад шоай къамаш сихха эффективнох экономически дегIаккхуве, Iилма-технически социально-культурни толдо дагаьь шоаш керттера лерхIамаш дозмагIа кхоачаде еррагача республикашка йиш хургйолча тайпара. Ший лоIамо, цхьатарра бокъонаш йолаш ше хилaрах хIара республика пайда оц оргаш союзни экономикина юкъе ма могга доккхагIа дакъа хадар дукха. ХIара халкъе экономика хьалъоча доаха толамаш ССР Союза вежарахка болча доала юкъедоагIаь еррагача къамий доалийре а хала дIадера.

Союзни органашта дIакара оаачача экономически потенциало республикански органий компетенцеш толхаш. Союзни доалагIа йола предприятеш дIанийсьлара, цар бега балха эффективность лаккъара, уж социально дегIаккхуьлара лоцаш, цу республика территоре тIа адача яхача предприятешкарча цар боахама бухамий система — уж дерригa хIамаш моттигера доалдеча органий гIулакхашта юкъедоагIаш да. Республикански доалагIа йолча предприятеша мохка промышленни продукцех ах тех. Цхьабакъда, хIара союзни республика экономика промышленностал латта Iац, из шийна чулоацаш юрта боахам, капитальни гIорсаш хьалдар, транспорт, бытовой гIулакхаш декта, и. кх. д. Царех дукхаха дуккагIа дола доалъеш республикански органаша доалдаш да.

СССР-а бIарчча цаI йолча халкъа боахама комплекса кхоалагIа оагIув — экономически ресурсаш республикашкарта юкъе лоргIатта дIаекха шийвар. Мохка хьаьь къаман доход дерригача советски халкъа доалахье. Цудухьа аьь из дукхача къаман латтача пачхьалкхех боахама хьаштaшка хьежжа. Цул оаца дакъа центра доалахьа додаш а еррагача Союза лоархIамеры экономически социальни декхараш кхоачашдарга дохийташ а да. Из бахьан долаш къаьст-къаьстача республикай боахама торонаш дукхаала а хIех йола эффект хьалуй. Иштта да РСФСР, Украина, Казахстане доагора - энергетически металлургически гиганташ, Средни Азере низ бола ирригационни система, Белоруссе, Прибалтика, Молдаве, Закавказье машиностроительни центраш хьаяр, Казахстане целинни латташ ахар, мохка малхбоалехьара районаш — Сибарегlан Дальни Востоки карагIдаьар, карагIдийнна дукхаа кхыдола хIамаш.

Къаман доход еъача хана чIоагIа терахьа къамий республиканашта юкъера экономически кийсаш принципе.

Советски Союза ерригача пачхьалкхаш хьаштaш саина, иштта хIара республика хьаштaш а лаьи терколдаь, — КПСС къамий политика лард. Мохка халкъа боахама комплекс хадаьна дегIаухаш я. Социализм хьалъача юкъагIа органически вIашагIйоалаш — бIарчча цаI йола мохкарча дукхача къамий экономика хинна къаьст-къаьстача территориальне доIадамьача боахамий кхуарчех. ХIанз, ах бIаь шера тоха хьачадул тIехьагIа, Iилма-технически революци социалистически строя соненашек вIашагIтоахьттa Iалашде, Советски Союза бахаьа ерригача наха вахара боарам хадабегта вIаштIехьдаьа йиш хулийтача боарамга хкьчаш из.

Альгимантас ЛЕБЕДИНСКАС, экономически Iилмай кандидат.

(АПН).

СОНА БIАРГАЯЙНА ИЗ ТАМАШ...

Цхьанахьа, къилбаседехьа даьи ийла латтача тундре хий-еций а ца хоэш улл бух боацца тундре. ГIаргIатта дажа ледa Сибарегlара доагIача хиий Обь, Енисей, Лена, Ангара, Иртыша, Тунгуска низ бола хьарсаниаш. КIур гIетт камчатски вулканаш тIара. Хоазача Байкала улгагIолла гоlа a тоха, беррига мохках чакхъйнна йола Москва — Владимир ила транссибирски магистраль. Къилбаседехь форда наькъагIа лела керай караваиаш. Армени лоамашкарча Бюраканска обсерваторе телескопаш Вселенне хIоаргаленашка хьаж, хIаьта Байконур яхача космодроме «Космос цаI йолча кийчоиах» лоам беш латтеш хила а мег.

Венера яхача планета тIара бахки дашеш Iочуеннай советски космически кема. Дубна тIагIертта микродунех къайлеяш гучайоаххаш ба Iилмахой. Тюменски мехкдаьттахойи якутски алмазаш лехараша Сибарегlарча хьиий кхерамеча йистошка гIолла кердача ганзашта тIа болх. Малхбузехьарча доазонe Брестски крепостa тIера дIабуз малх, хIаьта малхбоалехьа, Сахалине. Тайпача оцеана хин юкъера хIоан-хIоана хьалъара [illegible] зихий аьнна хет из.

Сийлахь-боккхача мохка массаъара, цIаккха кхоачалуш доаца ди.

ХЬАВЕНАЧА НАЬКЪАГА ЮХА А ХЬЕЖАШ...

Французски поэт Жан-Ришар Блок хагаведар сона. Дукхьашха Советски Союзе вера поэт из хьахиннача ияхье, къонача республикана геттара хале долча хана. Шей беррига низ тIабадийта хьалйоалаш латтар из граждански тIемо тIаккхоачакъча халонашта кIалхара. Тхов-хIийле йоацаш бар миллионаш нах, ГIишлош хьаьъе материалаш яцар. Йохадйьча хьаьшта тоха низгаш дацар. Каменщикаш, архитектораш, инженераш тоъацар. Поэто цу хана йоалар: «ГIирсаш сихха хьалда дезаш ба уж, Советски Союз сагота и. Революци юхасоцаргьяц. Гобаьккха моастагIий а болаш юкъе д ца. Цудухьа гераз кхоачам бе а бохабаь боахам юхаметтоаргIаб а-[illegible] за СССР-я тоа ма лу сиверIа».

Цхьабакъда, массе метте кхьахара гIирсаш хьалде йолденнача тIехьагIа, цар масийабена иейльяккхо Блок. Керда городаш хьалъяра планаш уттайоса СССР-е, цул тIехьагIа городаш кьаийора, хьальуттайоса эггара хьалхара гидростанцеш.

«Эрсий Iе бирса а яла беттаа тIех латташ а да, — сахьувзадора Блока. — Цхьа моллагIйола асемент Iай дика чIоагIлаш. ГIишлошъяра оаш уттаеь планаш хIамакна пайдана яц, нагахьа сенна материал йоахе, эзталой»...

Цул тIехьагIа дIаьхха вена из СССР-е шовзткъе ихьоалагIча шера, тIом хьале хьалхагIа, хIаьта цу юкъа хаьчIе кIамашка шец а ваьккхав.

Цу хана доаз тхьаь втт шу доьлилад.

Цу юкъа фу хувцаденнаd Советски мехка? МалагIа вашебоашаш ба укхаз шоай тамашаш гойтараш?

КАРАГIДУВЛА СИЙЛАХЬ-ДОККХИЙ ХIАМАШ

1971 шера апреле Кремлевски Дворецe ший болх чакхбаьккхав Советски Союза Коммунистически парте XXIV съезда, хIаьта цул тIехьагIа дукха ха яалехьа дерригача дунена кийзар 1971—1976 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара пхе шера кхоала йола Директиваш.

«Вай дерригa толамаш — белхалой классо, колхозни алахашо, халкъа интеллигенце, еррагача союзни республикашк къахьегамхоша шоай са ца кхоаеш къахьегарех хьаькхинар , — яхаш оаха а дийхар Брежнев. — Уж толамаш доахача кердача низаца хьегуардера КПСС-е кулгалдареи достам толарен дакъа. лерагIа но чакхйода ленински политика»,

Иштта да «тамашах» долча дерригача хаттарашта луш дола жоп.

Аллха цифраша шаьба хьагойт укх гергарча шерашка Советий Мохк дегIаалара тамашийна сурт.

«...Эксплуатаци дIадургьа, беррига а лаьрхIача 65—67 миллион киловатт низ болаш йола керда электростанцеш, — яхаш дегь вай Директиваш тIара, цукха хьалкъ берригача ансамбелъкача низах 12 процент атомни станцешта кхоачам хилар теркал а деш.

— ХIерана 1 миллион кам совгIен киловатт низ бола реакторам а уттаеш йоккхий электростанцеш хьалъара лерда тIа атомни энергетика дикка дегIаккхуьла лаьрхIад...

Цул кийен укх тайпара да. СССР-о 1030 — 1070 миллиард киловатт-сахьатага дIаккхоачаергьа йоаккхаш йола электроэнергия, хIаьо балхаш доагIа СССР-е бIарчча цаI йола энергетически система хьаяра.

Кердача энергетически гигантий боарами аьлаш хIанз а тIаьха Днепрогэса йоккхаланна гозаши йийобаьха ба СССР-е. (Красноярски ГЭС-аз — фунехяьь ялал Днепрогэс хургьа, Камскичох — гIоаш). ХIаьта хIанз ма гаьна а йиккай къоначa Россе юххьанца йлагeа рубежашкара, цу хана массева а шецоаккхаш 560 ваза киловатт низ хинна легендарни Днепрогэс!

Сийлахь-воккха фантаст Г. Уэллс, тхьоалагIча шера октябре В. И. Ленинаа ше вIашагIкхета дагадехча / уйшашаш Советски Россе планаш кхоачашъяьолургйолагах, цудухьа алхад но шийна къашьа [illegible] волчох «Кремлевски мечтатель» ва.

Цхьабакъда, Ленински Советски Социалистически Республикай Союз хьена шовзткъе итт шу дизара юбилейна [illegible] хIанзарча йоккхала поэгда бога молагIа хинна.

ХIаьта тахана СССР — [illegible] бола энергетика, промышленность, юрта боахама, транспорте перспективаш. Iилма доккхий дешаре, сихха вIалув латта наькъа [illegible] культурни боарам. 1975 шера, ер пятилетка чакхьаьча, 575 миллион квадратни метр хIуа моттиг хургья СССР-е, карта тIа ишта бIаьш керда юрташ городаш. Юрташкарча еррагача квартирех ахонешка газ чуюлларгья. Халкъа боахамга 9 миллион квалифицировани специалист кхоачаргва...

ОХИНТТА ГАНЗАХ ЦАI

Мел фантазеш эзар шовзткъе итт шу хьалдагIа Советски Россе еррига йоккхий планаш кхоачашхургйолгах тешаре? Ца тешаш хиннараш мел бар. хIама бIарга ца гуш а дукъале а хиннараш мел бар? Цхьабакъда, большевикаш бар тешаш. Тейвр Днепрогэсеи Сталинградски тракторни заводеи монтажникаш, Магнитка хьалъараш а Москва-Волга канал даьккхараш а, Ленинградни Москвайн метраьяраш.

Юха а дагаух сона тхьаь йиъалгIа съезд. ДIадахача шовзткъе итт шера итогаш еш а кердача пятилеткаца къанe дIахорча ах бIаь шера лаpдаш йоккIа планаш уттаеш а ба делегаташ. Цхьаннена тIехьа шоллагIаво долаш къамалаш ду цар съезда трибунера, халкъа шоай пайцташ а техий.

Сона дагадоагIа ноаьъоста Алиева, Азербайджана Коммунистически парте ЦК хьалхарча секретара даь къамаьа.

— Пхеза итт шу — дукхе бIаьш шераш хьалхагIа дена хьадоагIача азербайджански дIакъа история йоккха яа а яц из. Цхьабакъда, цу ах бIаь шера бокъонца йолча тамаш уттай Азербайджана латтан тIа. Исторически салаа кхачакьйе Россеа тIехьайиса юстара моттиг хинна Азербайджан, тахан, ю е чIоагIа дегIаена индустриально - аграрни республика... Из тамаш кхолларе ай парти, дерригa советски халкъаш пачхальалкхен, экономически, культурни вахара дерригача доатъоста карагIдувларашта юкъе тIа доахаш йойль йола цул ленински къамий политика.

Из къамала дара азербайджански коммунист аьь. Цхьабакъда, иштта ала йиш йолаш цар съезда молагIа делегат а. Кхоа цхьаттараре а дерхIар цаI а хиллоо вIашагIтехадб советски вай. Цунах латт советски йоакха еррагача тамаший майIен а.

Зденек КРОПАЧ,
Чехословакски журналист.

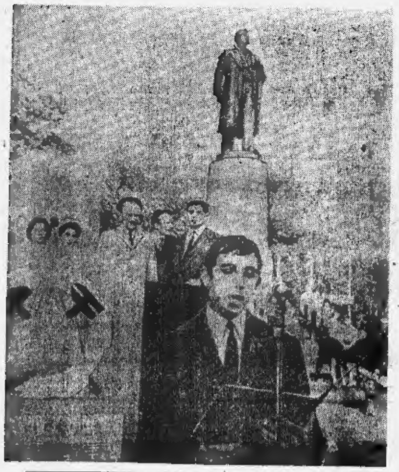

БОЛХЛОЙ КЛАССА РЕЗЕРВ

В. И. Ленина цIерагIча майдаце зовне ек фанфарий озаш. Революци проспекта тIа чийсача мугIарашца йоагIа профессионально - технически училищай дешархой колоннаш.

Грознерча Ленински районан профессионально - технически училищешка ухх шера деша бахкача кагирхоша чIоагIо ю болхлой класса сийле дIахо яхьа, шоай дай, вежарий гIулакхи мутIахьа хила. Уж ба городской №№ 3, 5, 6, 12 йолча училищеш ца деша багIа, хургбола токараш, слесараш, фрезеровщикаш, гIишлошъераш, химически промышленноста болхлой.

... В. И. Ленина памятника уйсса духьал дIауетт формени барзкъа духка дешархой колоннаш. «Нийсле! Смирно!», — аьнна команда лу № 3 йолча профессионально - технически училища директора Кучерова. Цо рапорт лу КПСС Ленински районни комитета хьалхарча секретараа Г. Ф. Галковайга. Г. Ф.Галковас моарshал хоатт дешархошка.

— Тахан болхлой класса резерво дIазш шо, — аьлар цо. Шоана цIаккха дицлала йиш яц мел сий долаш я вай мехка болхлочун цIи. Шо деша этта училищеи дукхача хана деха дикагIчарех лоархIаш я. Вай мехка масса йолча моттигашка хIана бах яьина болх беш ба шун училищешка деша багIа тIехдика специалисташ.

Халкъа бовкама шерагара-шерага дукхагIа эш дика ткъшеш, лакха культура йола говза болхлой. Цудухьа оаш чулйина къахьега деза дешара классашка, мастерскешка, завода цехашка.

...Юха а майда тIа ек фанфарий озаш. № 5 йолча профессионально - технически училища дешархочо Буржукова Александра еш кагирхоша болхлой класса гIулакха мутIахьа хилара буача дувна текст. — Болхлой класса гIулакха мутIахьа хил, цун сий лакха доаттаде дуа буъ оаха, — яхаш дей Александра. — Дуа буъ, дуа буъ, — тIехьа оал кагирхоша.

Эттара сий долашагIа, оттара безагIа бола, вахар эргадоаккхача советски болхлочун миакъ хержараш дакъхал байдар НохчГIалгIай профессионально - технически дешара управлене начальника заместитела А. Н. Зайрханова, столовеи кафеи ресторанийн треста директора заместитела А. П. Пахомовас, махкахка комбината мастера Е. Т. Кумачевас.

Профессионально - технически училищешка деша бахараш болхлой класса резерва дIазцача цIей тIа бахкабар республика цIи деза болхлой, къахьегама турпалхой. «Красный молот» завода Ленина ордена кавалер волча слесара-сборщика В. И. Абрамова кагирхой дезача цIейца дакъхал а бийца № 3 йолча училища дешархошта шоай заводе аха коллективан пропуск елар. Иштта «Монмонтажспецстрой» грозненски № 7 йолча треста монтажникий бригадира Д. А. Бабаченко 6-ча училища дешархошта совгIата символически монтажни дIовегIа делар.

Цул тIехьагIа трибуна тIа вахар грозненски № 7 йолча школа дешархо Огарев Саша.

— Со берхIлагIча классе деша ветIа, — аьлар Сашас. ХьатIадоагIача шера со а са новкъостий а профтехучилище деша даха чIоагIо яь да. ХIана аьлча тхона хов мел сий долаш да болхлой хилар.

Болхлой класса резерв дIайпача кагирхошта тух-сискал делар № 12 йолча училища ухх шера чакхъяьккхача мехкараша.

Цул тIехьагIа кагирхоша В. И. Ленина памятника юхе зизаш дехкар.

Торжественни дакъа чакхдьаьнначул тIехьагIа Ленински районa профессионально - технически училищай художественни самодеятельноста доккха концерт хилар.

М. САЛМАНОВ.

ШКОЛЬНИ МУЗЕЙ

Наьсарерча № 1 йолча юкъерча школе дика йоакхо ю дешархошта коммунистически кхетам балара. Укхаль кест-кеста вай мехка а республика а исторех хьалха беседаш, пионерски сбораш, линейкаш ю.

Школе вIашагIъелла болх беш я тIемоп къахьегамаи сийлен музей. Музее йоккха моттиг дIалоац В. И. Ленина вахари цун революционни болхи. Бувцача стендаша. Цаьна юкъе да тIем тIа хиначар сурташ, цар биографеш. Боккхача бозамца кийчъяй школа пионерашеи комсомольцашеи фашисташца тIем тIа къиза йийнача гIалгIай халкъа сий долча йоIах Тутаева Аьсетах йола стенд.

Б. ГАСАРОВ.

СПОРТИВНИ ЯХЬАШКА ДАКЪА ЛОАЦАРГДА

Укх деношка шин лоаманагIа кIалтокаргах латара РСФСР «Урожай» яхача спортивни общества сборни команда Таджикистана столице Душанбе йода.

26 октябре деца 30 октябрага кхаччалца цига хургья СССР «Урожай» яхача спортивни общества хьалхара моттиг дахкара спортивни яхьаш.

РСФСР сборнi команда юкъе ба «Урожай» общества вай республика спортсменаш спорта мастераш Дахкильгов Муххьмад, Хутуев Аьхьмад, Эльдарханов Тельмань, Бадалов Рашид.

Б. [illegible]

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

Газет арайаьла ..., ..., ... денош

ТЕЛЕВИДЕНИ

19 октябрь

9.30 — Передачай программа. 9.35 — Кердадараш. 9.45 — Весбола телевидени. Берашта. «Хьебола фильм». 10.15 — «Пляшихер цхо мин» яха художественни фильм. 11.20 — «Къахьегам вай общества рузьнав хьест ба» яха телевизионни очерк. 12.00 — Весбола телевидени. «Очей - очерованье» яха музыкальни - литературни композици. 12.30 — «Завод» яха телевизионни документальни фильм. 14.00 — Юртара балхаш сихденна да. 16.15 — Передачай программа. 16.30 — «Доцлой» яха художественни фильм. 2-гIа сери. 17.30 — Алкоголизма пулаши (гIалгIай меттала). 17.45 — Киножурнал. 17.55 — Пятилетка гIишлашьяьче (нохчий меттала). 18.10 — Миллионий ленински университет. «Общественни производство лун бола пайда лакхбара некъаш». 18.40 — Нохч - ГIалгIайчу гIолла. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 19.05 — «Душка къамаш дала советски нечахьалхе вIашагIаболлар Сийлахь - йоккхача октябре гIуданк дIахо дIахьар да». 19.30 — Советски Вапатко гIулакхаш ... яхача телевизионни дукхасерийни художественни фильма премьера. «Лоавере. яха хьалагIа сери. Цхьан тайпара ... шин туфли гIулакха ... 6-гIа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Кердача, дунених хьадувна» яха документальни фильм. 22.35 — Спортивни дневник. 23.00 — Кердадараш. Передачай программа.

20 октябрь

9.30 — Передачай программа. 9.35 — Кердадараш. 9.45 — Дешарашта. «Чиатайгород». 10.15 — «Доазан тIа дахьан гелз» яха художественни фильм. 11.25 — Йоазонхочун Тэсса выступлени. 11.45 — Шахматни школа. Доазаболалуш барий класс. 12.15 — Классически ... концерт. 13.00 — Телевидене. Казахски студе документальни фильмий программа. 14.00 — «Юртара балхаш сихденна да». 15.55 — Передачай программа. 16.05 — Берашта. «Доше къалахьайг» яха телевизионни спектакль. 17.30 — Укхаза культурни дахьгIа хургья. 17.50 — Киножурнал. 18.00 — Нохч - ГIалгIайчу гIолла. Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.25 — Хоамаш, реклама. 18.30 — Социалистически яхье хьалхалаттераштa дола концерт (нохчий меттала). 19.00 — Йоккхагбоаца союз. Латвийски ССР. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Весбола телевидени», «Дон Кихот» яха художественни фильм. 23.05 — Весбола телевидени. «Спортлото». Тираж. 23.20 — Кердадараш. Передачай программа.

РАДИО

19 октябрь

6.20 — Юртара вахар (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хоттам. 7.20 — «Грозненски рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — «Сердало» газета обзор. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Нохч - ГIалгIай халкъа ... (гIалгIай меттала). 8.45 — Зулхмера кестамаш ... дешаш дерриг ... республика ... хьакъехь беседа (эрсий меттала). 15.00 — Къамa тIехье (нохчий меттала). 15.30 — ... беседа (гIалгIай меттала). 16.30 — Граждански оборона хьаьъаьхьа — ... (нохчий меттала). 16.45 — Алкоголизма ... (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.45 — «Общество закона» яха радиожурнал (гIалгIай меттала).

20 октябрь

6.30 — Юртара Iуйре (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хоттам. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.15 — Передачай программа. 8.30 — Валов. Къилбаседа Кавказа халкъий симфонически ... (эрсий меттала). 9.40 — «Мальсагова Зоевдина творчество» яха литературни беседа. 16.00 — СССР вIашагIъелла 50 шу дизарга. «ДоттагIалла ... » (нохчий меттала). 16.15 — Вий Дахьан ... передача (эрсий меттала). 16.30 — Производствени хьалхалаттераш ... концерт (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

«ИСПАНЕ ДIАЙХА АХКА»

Дон Кихота багах гIолла Сервантеса аьннад: «ГIали тIоюи аьнна дуза безам хиларо из даттIарга дIакховчаву». Таханарча испански довл дерашта классика уж бакъ дешаш лиденйача тара де къахьегамхошта дукхьалара политически экономически репрессеш денгара денга чIоагIъеш боахкаш. Мокк багабу забастовкаша, массане а демонстрацеша, герз бе а далла кIазигагIа долча къамаша лоаттабеча къовсамо. ТIема хийч я дай дIаоттадача массе тайпарча полицейски вадаштa къамарге кхаччалца болх «беннабар бе».

Массазардар санна дола хийнанна чакхдоалаш дар, цхьабакъда, Испанере социальни къовсамаш душаш да. Укх гуйран деноша кыл тIа а кердкерда хоммат кхухь вайна къахьегамхой гIуттарах, классови къовсамаш тIа-тIа чIоагIагIа кхохкалуш хиларех.

Испанера ухх хоммаш дахьхачул тIехьагIа кхет, мехкара забастовкай болам керда белгалвай йолаш хиларех — шагагIа бIаргагу пролетарски, классови солидарноста гIулакхаш. ХIана промышленноста бIарчача предприятеша а кхыметтел доакъоша а аланеш лаккхелта дIадехаш забастовкаш яь ца Iеш. «хьалхалаттараш» — профсоюзни партийни баьччаш балхара дIабоахаш а лувцаш чубеккаш Iаьдалаша леладеча гIулакхашта дукхьала жоп луш болх а сонийт. Из хьохнох город Вигорча «Сетроен – Испания» яхача заводе кхо эзар болча автомобилашъераша 12 сентябре хьча забастовка. Берригача болхлоша цхьатарра дIадийхар администраце балхара дIаваьнна шоай пан новкъост юха тIавохийтийта. Цар дIадийхар хьаллаьцар Вигорча «Баррерас Эрманос», «Конструкцьон наваль Санто Доминго,» «Рефрей» яхача хемаш деча докашкерча ворхI эзар болхлочо «Рейман» яхача фабрикерча кога гIирс беращел. Цу ерригача предприятеш а иштта санийтa болх.

Гипускоа яхача баскски провинце августа тIехьарча деношка декъ забастовка еш ба барайтта эзар гергга карабелаша гIишлошъераш. Забастовка яра бахьан администраце къахьегамхой вокалашца — болхлой комиссешца коллективни договраш дела бокхлоша дIадехар. Забастовкай болам чулаьцай мехка къилбаседа меттел, къулбехье а. Каталоне столице Барселоне болх сацийтаб «Сабадел» яхача фабрикерча бIаьш текстильщикаша; йоассенай «Педро Ревендос» яхача фабрика цехаш. Цун болхлоша забастовка ю лакаута кхерам тIатувсача «Сабадель» яхача фабрикерча новкъостанца солидарность йолаш.

Дуненна дагадоагIа, 1970 шера декабре бургоски тIема округе «Правосудия» яхача зале баскски патриоташта суд ю яхаш хьийзь. Цу хана ден курей паргIато езаш доле халкъ дахача цу къилбаседерча провинцешка цхьа цхьан дийнахьа лаьгIбеннабац къовсам. Шоай наьна меттала къамаьл дей дешен бокъо яхха, шоай къаьстта культура йолаш хилара йола шоай бокъонаш Iаьдаленна бакъъяь тIазийта гIерт Баскоие къонгаши мехкарий.

Цу дерригача беттошка бокъонна бола граждански тIом латт Басконе. Iаьдаленна цига яхийтача полице. граждански гварде, жандармере йоккхий нарядаш вах бахача хIара пункте, хIара юрта чухьожаш чанхйолаш латт. «дегабуаш» мел бераш лувца а лувцаш. Герз а юкъедоах. Сентябрь бетта юхье Бильбаоа 40 километр дIахо уллача Лекейто яхача моттиге йийхкача баскски организацешара бе аьвна дегабуаш барах яра юкъе тоташ теха вийнза ши баск. Тьаьетах политически демонстраци хилар. Кхо эзар сегах латтача колоша тIехьарча новкъа дахьар къонача патриотий декъий.

«Испане дIайха ахка» укх гуйран деношка а бокъонца кхохкадена латт.

И. ГАБИНСКИЙ. (АПН).

Деза новкъостий!

Гурахь, чIоагIа мух буллача хана, тунгнагашка гIолла цхьан юкъе фо хьал ца оаш моттигаш нийслу хий дIоаядеча гайсаш колонкехи цIенош дIоахдеча приборехи пайда эцача хана.

Фо хьалъоз-озаш хьежа деза прибораш хьаллотаяле хьалхагIа санна. иштта юкъ-юкъе, цар болх беча хана а, хIаьта цу гIулакха:

— лотамь цIиллетогр газови колонка тIерча Iурга дIатIаялье еза, хIаьта, нагахьа санна ала Iургах дIачу ца уезабой е тIехьашкахье юхабетте, тунгнаг фо хьалъозаш ца, тIаккха колонках пайда эца а мегарбац;

—цIенош дIоахдеча пийшкашка (ВНИИСТО, «Огонек», кхидараш) фо хьалъозий - озаний цIиллетогр а лотамь хьажа мегарвац, цу гIулакха газетах баьккха готто оасилг лота а бав горелках фоаллача бIарга дIатIабахьа беза, хIаьта, нагахьа санна газета оасилг горелка Iурга дIатIалетташ е цо дIачуузабеш ца хуле. приборах пайда эца мегарбац — фо хьалъозаш дац.

Газови приборашта тIа ма дийга бевашш царех пайда эцо ца човш бола нахи.

Хайаш! — тунгнагашка гIолла фо хьал ца озача хана газови приборех пайда эцар чIоагIа кхераме долей!

«Грозгоргаз» трест.

ХАОТТАМ

Тахан республика гIолла Грозни хувцалуш мохкаш а йолаш, лоадама йоачин а йоацаш. IуйренагIа цхьанаьйоча моттигашка кхин а доалаш, бе-беча оагIоазхьара мух а хьехкаш ха хила а бегара температура республике гIолла 12—17, Грозне 15—17 градус йоахал йолаш хила а таIлу. 20 октябрера 23 октябре кхаччалца мохкаш а йолаш, юкъ-юкъе екна а еъаш. нег-негахьа дорIа а делхаш. малхбузехьара боаоамагIа мух а хьехкаш ха хила а бегара температура бийсашка 3—6 дерошка 13—18 градус йоахал хила а таIлу.

Метеостанци.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: 364051 г. Грозний-51, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш редактора — 3-44-00; редактора зам. — 3-20-11; ответственна секретара — 3-34-20; партийни вахаре культурни отделай — 3-61-40; промышленноста отдела — 3-42-20; юрта бовхама отдела — 3-42-20; письмий отделаи бухгалтереи — 2-80-71.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революции проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: 364051, г. Грозный, ул. Ленина 11, (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-20-11; ответственного секретаря—3-34-20; отделов партийной жизни культуры — 3-61-40; отдела промышленности — 3-42-20; отдела сельского хозяйства — 3-42-20; отдела писем и бухгалтерии — 2-80-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ00085. Заказ № 8814.

ДоазоЛ дехьара

ИНДОКИТАЕРА ТIЕМАШ

НЬЮ-ЙОРК, 17 октябрь. (ТАСС). Къулбехьеи Вьетнама тайп-тайпарча районашка цхьан дениен бийсанех бIаь совгIа операци чакхъяьккхий Кортамукъалоц Халкъа гераашдарча низаша. ТIемаш къаьстта лирденнад бухь билла тIаболха патриоташ юкъ-сонцабе марионеточни бIун вьттув па бовлача тIема 3-ча округех Сайгона готтара гергахьачача моттигашкех.

Американо - сайгонски авиаце шоай бIуна новкъостала тIа-тIа дукхагIа авиаци ухийт. Самардийнахь «В-52» яхача американски стратегически бомбардировщикаша 15-аза дов чудаьд къулбехьеи вьетнамски столицера къилбаседенгахьеи къилбаседа-малхбоаленгахьеи 20 километр уллача района.

ЮПИ агентства бечо хоамагIа, «авиаце даь из дов укх тIехьарча кхаь шера Сайгона эгтара гаргагIарча моттиге даьд». Бомбаш еш чIоагIа чуеттарах, дилоташа шоаш а мукIарал ма дарра. «бомбаш лелхаша цIераш юлаши гIерта кIур бальа тIоа санна дукха итташ милаш дIабаьржа лаьтта деттIала тIабижаб. «ЧIоагIа чуетташ бомбаш йоллашехьа а патриоташа дIахо а шоай тIахьожама кIал доаттаю сайгонски бIунгара хьалхагIа хьаьлха хинна дукха чIоагIанен пункташ.

ДIахо а лира тIемаш латт Молыни Дыкфон яхача городашта юкъерча № 1 йолча шоссе участко. Даланга юхе хиннача тIем тIа патриоташа йоккхий тонаш чуеттар бахьан долаш болбаьб даллангски тIема округа командующий сайгонски «крейцерий» — дикагIболча марионеточни бIун подразделеней командир.

Сайгонера къулбехьенгахьа 80 километр уллача Бариа яхача провинце НВСО доакъоша цIаьхха, бIарг хьа ца локкхийташ дов даьд столице йоаш хиннача сайгонски бIун транспортни колоннана. Моастаг1чоа тоьаа дIоккха зе хиннад.

Лира тIемаш латт Центральни плато а хIаьта иштта форда йистерча Буангитайн Буангдан яхача провинцешка а.

Патриоташа цIаьхха а яьха санна дов даьд город Хюэра 20 километр дIахо уллача «Бастонь» яхача сайгонски эскара базана.

ПАРИЖ, 17 октябрь. (ТАСС). Камбоджийски патриоташ дIахо а наступательни операцеш еш ба Пномпеня гонахьарча моттигашка. Сийсара минометаш чуйийттай столицерча цхьан пригорода. ТIий оаккхийтад, массехк тIема машина хIалакьяьй, пномпеньски бIунара боабаь а човнаш яь а хах ба. Патриоташа шоай тIахьожама кIал доаттаю № 5 йола шоссе — Баттамбан яхача провинцера дуаьцца столица Iалашъеш йола кортера транспортни магистраль.

ХАНОЙ, 17 октябрь. (ТАСС). Кортамукъален низаша йоахача толамашта хетальча комментаре тIа АПО агентства итогаш лаьй Меконга дельте 30 мартера 30 сентябре кхаччалца НВСО баьча тIема. Цу юкъа, йоах комментаре тIа, патриоташа тIом буларгбоашача баьккхав 120000 сайгонски салтеи эпсари, моастагIчунгара хьаьккхай 1300 юсти чIоагIъаь хинна пункти, 1,7 миллион саг вахь территори.

Тхьатхиен яхача провинцен Хюэ районеи тIом беш цу юкъа НВСО подразделене тIом буларгбоашача баьккхав моастагIчун 75000 салтеи эпсари, тIехьашка кхессай сайгонски кхо дивизи, марионеточни эскара 17 полк а гIишлойи механизированни 94 батальон а. Патриоташа чу а яьтай, дахьта латтача хIалак а даьй моастагIчун 746 самолети вертолети, йохаьй 3805 тIема машина. Цу дакъе 800 совгIа танки бронетранспортери, трофейи хьисапе хьаьлхай дукха тайп-тайпара техникеи герзи.

Индокитая халкъашта дуьхьала вIашагIкхийттача Штаташа лелаю агресси чIоагIа юкъ Германе Федеративни Республика къахьегама халкъа.

СУРТА ТIА: «Дерригa доагаде, дерригa дохаде, дерригa дIадаккха а — из а американски империализм», — йоах демонстраце арбаьннача город Кельне бахача наьха транспаранташ тIа. Цига дакъа доцача эзарашта юкъе ва ГКП председатель Бахман Курт (аьттехьара кхоалагIа).

АПН-ТАСС сурт.

ЭНЕРГЕТИКАША ЦХЬАНА ЛЕЛАДУ ГIУЛАКХАШ

ПРАГА, 17 октябрь. (ТАСС). ХIанзара Чехословаци Социалистически Республика энергетически низ шоана хIана бащ аьнна боккхагIа ба буржуазни Чехословакие хьокхамел. 50 миллиард кIана яц аьнна киловатт - сахьат — наза электроэнерги яьккхай совнка мехко. Еррига кептера гидрокомплексаш халкъа Iаьдал латтача шераш советски энергетикашеи СЭВ-а членаш долча мехкашеи доккха новкъостал а деш хьаьлхаьй.

Советски специалистана дакъа лоац керда гидрои теплои электростанцеш хьалъеча, керда высоковольтни линеш оттаеча. ХIакъле болх беш ворхIи хьалъеш латташ цхьа станцеш чуоагIа Влтава яхача хи тIара каскад. Тушимицеа йоккхагIйола энергокомплексум а цхьана къахьегаш хьалъю цхьайола объекташ.

Советски чехословакии специалисташа керда станцеш хьалъеча цхьана къахьийга из Iеш, дукха лоархIаме декъараш кхоачаш а цу балха еча управленеа автоматизаци яра, энергетика дегIахяра торонаш моллаш хара дахьа, лакха напряжени йолча сета керда изоляционни материалаш дахара, и. кх. дI.

ГАВАНЕРА ФОТОВЫСТАВКА

ГАВАНА, 10. Гаваний теркаш чIоагIа тIаьзар СССР хьаяь 50 шу дизарои гаргахоачаш латтача Сийлахь - йоккхача Октябрьски Социалистически революце 55 шу дизараи хетаь укхаза хьайийллача фотовыставка.

Выставке хьоаца отталайча Iалдьмата дукхача фотографеша — хIахьонх коммунизм хьалъеча Советски Социалистически республикай къахьегамхоша даьха толамаш.